

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LEG. 23 e.1

CANONES APOSTOLORUM AETHIOPICE.

AD FIDEM LIBRORUM MSCR. PRIMUS EDIDIT

WINANDUS FELL,
PRESBYTER COLONIENSIS.

(DISSERTATIO INAUGURALIS).

LIPSIAE:
TYPIS F. A. BROCKHAUS.
MDCCCLXXI.

Eccl. law

VIRO CLARISSIMO DOCTISSIMO

AUGUSTO DILLMANN

**PHIL. ET THEOL. DR., HUIUSQUE IN UNIVERSITATE BEROLINENSI
PROF. P. O.**

HOC OPUSCULUM

PIO GRATOQUE ANIMO

D. D. D.

AUCTOR.

Magni illius codicis, qui apud Aethiopes „*Synodos*“ (ሲኖዶስ s. ሲኖዶስ) inscribitur, si respicis argumentum, corpus juris canonici ecclesiae Abyssinae merito eum nomines. Continet enim satis magnam collectionem decretorum, quae apostolorum esse dicuntur, necnon canonum synodorum quarundam veterum. Aethiopes ipsi illum librum in tanto honore habent, ut inter libros biblicos eum numerare minime dubitent. Nec mirum: isti enim homines, utpote arte critica prorsus carentes, illa decreta tamquam genuinum apostolorum foetum agnoscunt.

Jam ducentis fere abhinc annis *H. Ludolfus* libri Synodi particulas quasdam in libro suo: „historia Aethiopica“ et in „comment. ad hist. Aeth.“ imprimendas curavit, Optavit vero insuper, „ut codex iste Aethiopicus *integer* orbi erudito publicaretur“ (Comm. ad hist. Aeth. p. 336). Cui autem optato vix quemquam satisfacere posse¹, non est quod multis verbis exponam. Quare me operæ pretium facturum existimabam, si aliud quoddam codicis specimen viris doctis proponerem. Selegi perantiquos illos „canones apostolorum“, quorum editionem non modo iis, qui linguae Aethiopicae vacant, verum etiam theologis acceptam fore spero.

¹ Attamen exeunte saeculo XVII. prope fuit, ut totus liber Synodi fuisset impressus. Refert enim *Echardus* (scriptt. ord. Praedicat. recensiti. tom. II. p. 693 sq., cf. etiam *Cotelerii* iudicium de constit. apostolicis. Patres apost. I, p. 197), *Wanslebium* opus Aethiopicum praelo paratum habuisse duobis tomis, quorum prior, ut ex indice apparet, ipsum librum Synodi amplecteretur (ommissis tamen tractatibus, qui in nostris quidem codicibus leguntur, ad librum autem primitus non pertinuisse videntur). Addit Echardus, opus illud eximium ad finem non esse perductum, „quia postea ii, qui sumptus pro conficiendis typis Aethiopicis et pro impressione soli suppeditare valerent, manum retraxerint.“

Canonum apostolorum jam versionem habemus *Syriacam* duplicem: unam e codice Romano ab *Ang. Majo*¹, alteram e pervetusto codice Parisino (Sangerm. 38) a doctissimo *Lagardo* editam.² Quæ vero versiones quum archetypum Graecum ad verbum fere reddant, in textu Aethiopico restituendo non multum adjuverunt. Porro canonum illorum versionem *Copticam* edidit *H. Tattamius* in libro: *The Apostolic constitutions or canons of the Apostles in Coptic*. Lond. 1848, p. 173 sqq. — *Arabicae* versionis editio, quantum ego quidem scio, adhuc desideratur. Quod codices Arabicos, qui in bibliothecis Romanis, Parisina necnon Oxoniensi sepulta latent, adeundi non mihi fuit potestas, vehementer doleo. Nullus enim dubito, quin ipsa versio Arabica, si mihi ad manus fuisset, nonnullorum locorum difficultium, in quibus intelligendis multum haesi, mihi aperuisset sententiam.

Codices libri Synodi Aethiopici in Europa, quod scio, sunt pauci. In edendis canonibus apostolorum usus sum codicibus tribus. Quorum duo priores, form. quart. maj., in bibliotheca regia Berolini asservantur: alterum (mscr. ov. 396 [acc. 3050]), elegantissime exaratum, e foliis 259 compositum, quorum singulae paginae in binas columnas divisae sunt, siglo B notabo; alter vero (mscr. or. 398 [acc. 3081]), minus diligenter descriptus priore, e foliis 234 constans, paginis itidem in binas columnas divisus, siglo A a me notabitur. Uterque codex recentioris est aetatis: vetustior enim (A) saeculum XVII., ni fallor, minime superat. — Praeterea interventu cl. viri *Lud. Krehlii* codex chartaceus in bibliotheca publica Tubingensi asservatus (M. a. IX. 7), per virum humanissimum *R. Roth*, qui illi bibliothecae nunc praeest, liberalissime mihi est concessus. Hic codex, a me siglo T notatus, constat e foliis 398. Descriptus est in Abyssinia jussu rev. *Krapfii*, sed tanta negligentia, ut multorum locorum sensus nonnisi conjiciendo aut adhibitis aliis codicibus erui possit.³ Nimis esset ac taediosum, cebrerrima amanuensis errata atque menda adscribere, quare tantummodo lectiones illius codicis graviores infra lineas notare acquiescam.

Codex egregius a rege Zer'a-Ja'kob a. 1440 p. C. monachis Hierosolymitanis dono deditus et a. 1649 Romam advectus, a Ludolfo, qui

¹ Nova collectio scriptt. vett. tom. X. p. 175 sqq.

² Reliquiae juris ecclesiastici antiquissimae (*Syriace*). Lips. 1856.
p. ٣٠ — ٣١.

³ Praeterea bibliopecti incuria nonnullae codicis plagulae perperam sunt compactae.

illum Romae in hospitio Aethiopum pervolutaverat, in hist. Aeth. et in comm. ad hist. Aeth. crebro landatur. Cujus codicis argumentum teste Gregorio Abyssino (cf. hist. Aeth. III. 4, 32) hoc est: „Synodus sanctorum apostolorum de ordinanda ecclesia christiana necnon omnia praecepta, decreta et canones, quos scripsit Clemens, discipulus Petri. — Prima synodus est concilii Ancyrani (deinde sequuntur caeterae synodi, eodem fere ordine, quo in nostris codd. v. infra). — Postea sequuntur res vel acta sanctorum patrum CCCXVIII orthodoxorum. — Deinde tractatus de Sabbato, quem composuit Retuahaimanotus. — Porro repraesentatio doctrinae de lege, constitutionibus et adhortationibus. — Tandem decretum et canon de poenitentia.“

Quod summarium cum eo codicum Berolinensium ac Tubingensi egregie concordat, si modo rationem habeamus, ut Gregorius indicem codicis accuratum dare nolisset, sed obiter tantum de libri argumento referre intendisset. „*Synodum s. apostolorum de ordinanda ecclesia*“ sine dubio dicit collectionem decretorum LXXI, quae etiam in nostris codd. agmen ducit (nr. I); verbis autem: „*omnia praecepta, decreta et canones, quos scripsit Clemens, discipulus Petri*“ omnes sequentes partes usque ad conciliorum decreta complectitur (nr. II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX). „*Res vel acta s. patrum CCCXVIII orthodoxorum*“ intelligit tractatum, cui in nostris codd. item titulus est (nr. XIV: **ἡΓΓ. ΗΦ. ΑΓ. ΛΟΘ. ΓΓΘ ΓΓ**). Deinde sequuntur *synodorum canones* (nr. X, XI, XII, XIII, XV, XVI, XVII, XVII). Gregorii „*tractatus de sabbato*“ idem est atque is, qui in nostris codd. „*expositio decalogi*“ inscribitur¹ (nr. XIX), quamvis ejus auctorem Gregorius Retuahaimanotum quendam nuncupet, nostri vero codd. S. Joanni Chrysostomo eum vindicent. Deinde „*repraesentatio doctrinae de lege, constitutionibus et adhortationibus*“ respondet tractatibus inde a nr. XXI usque ad nr. XXVI. Tractatu, quem Gregorius ultimo loco memorat (*canon poenitentiae*), etiam in nostris codd. liber Synodi absolvitur (nr. XXVII).

In commentario ad hist. Aeth. p. 304 Ludolfus affert codicis modo laudati summarium, a Wanslebio cum ipso communicatum, quod ab eo, quod Gregorius attulerat, ex parte dissentit. Quare Ludolfus opinabatur, Wanslebius aut alium codicem in manibus habuisse, aut minus accuratum fuisse in transcribendo. Ego vero nihil dubito, Wans-

¹ Immo vero titulus, quem Gregorius exhibet, multo est aptior, quippe totus fere tractatus de sabbato dominicaque sanctificanda agat.

lebiū aliud exemplar ante oculos habuisse, quū *Abr. Ecchellensis* in bibliotheca Vaticana adhuc duos alios libri Synodi codices recondita esse. affirmet.¹ Quinam tandem fieri poterat, ut Wanslebius, utpote linguae Aethiopicae apprime gnarus, canones Abulidis, canones S. Basilii, canones S. Joannis Chrysostomi, alia, memmorasset, nisi in exemplari, quod ad manus habebat, ea invenisset? Huc accedit, quod in cod. Berol. A fol. 189 d invenimus indicem, qui ad eum, quem Wanslebius cum Ludolfo communicavit, adamussim quadrat, quamvis cum codicis nostri argumento minime consentiat. Quae quum ita se habeant, restat, ut diversa libri Synodi exemplaria, quorum aliud ab alio ex parte differat, exstare statuamus.

Mirum in modum in uberrimis catalogis codicum Aethiop. bibliothecae Bodlejanae atque Musei Britannici ne unum quidem libri Synodi exemplar invenitur. Bello demum Anglico-Abyssino Museum Britannicum magno codicum Aethiopicorum numero est auctum, inter quos, si e brevi catalogo, quem cl. vir *W. Wright* nuper composuit (cf. *Zeitschr. d. D. M. Ges.*, tom. XXIV. p. 599 sqq.) conjicere licet, duo libri Synodi exemplaria integra reperiuntur: nr. 313 (orient. 794) et nr. 315 (orient. 796). Codices vero, qui sub nr. 2 (481), 312 (793), 314 (795) illo titulo memorantur, nonnisi particulas quasdam libri Synodi continere videntur.

Denique in pretiosissima codd. Aethiop. collectione. quam *A. d'Abbadie* possidet, illius libri unum exemplar invenitur s. nr. 65 (v. *d'Abbadie*, *Catalogue raisonné de ses manuscrits éthiopiens*. Par 1859. p. 75).

Jam vero his expositis, me disputare cportebat de argumento libri Synodi. Sed quum sit mihi in animo, alio loco de hac re fusius dicere, nunc singularum illius libri sectionum dumtaxat inscriptiones huc apponere satis habeo:

1. Primum locum obtinent *decreta, quae apostolorum esse dicuntur, numero LXXI*. Quorum inscriptiones necnon XXIII priorum textum integrum jam *Ludolfus* in *Comment. ad hist. Aeth.* (p. 314—325) in lucem edidit. Capitulum XX priorum textum Graecum e cod. Vindob. *Bickellius* (in libro: *Geschichte des Kirchenrechts*. Giessen, 1843; tom I. p. 107—131) sub titulo „Apostolische Kirchenordnung“

¹ Cf. Ludolfi comment. III, 4, 31 not. Attamen *Ang. Majus* in catalogo librorum mscr. Aethiopicorum bibliothecae Vatic. (nova coll. tom. V, p. 94—100) neutrius horum codicum mentionem fecit.

imprimendum curavit. Invenitur etiam textus Graecus apud *Lagardum* (Reliquiae jur. eccl. ant. Graece, p. 74—79). Exstant illa LXXI decreta in multis codd. Arabicis atque Syriacis. Versionem eorum Copticam, ad verbum fere expressam, edidit *Tattamius* in libro jam landato (p. 1—172).

II. *Canones apostolorum LVI* (cod. A fol. 59 d, B fol. 56 d, T fol. 75 b).

III. *Alia apostolorum decreta LXXXI, qui „tituli“¹ vocantur.* (A fol. 73 a, B fol. 67 a, T fol. 102 b.) Nihil aliud sunt, nisi canonum apostolorum editio prolixior. Exstant Arabice in multis codd. E codice bibliothecae Bodlej. *Beveregius* in adnotationibus ad canones apostolorum multa protulit. Caeterum mea quidem sententia tituli illi non sunt indigni, qui arte typographica in lucem proferantur.

IV. *Decreta alia apostolorum numero XXV* (A fol. 86 c, B fol. 81 a, T fol. 126 b), quae omnia e libro constitutionum apostolorum octavo (inde a cap. 28 usque ad cap. 45) sunt desumta. Syriacam illorum versionem invenies apud *Ang. Majum* (nov. coll. tom. X. p. 184 sqq.). Exstant etiam in codd. Arabicis sub titulo „constitutiones apostolorum de ecclesia et sacerdotio.“

V. *Decreta alia apostolorum per Clementem tradita numero XXX* (A fol. 95 c, B fol. 105 b, T fol. 89 a). Exstant Arabice („acta apostolorum et canones eorundem XXX“) in Cod. Vat. 151 (*Assem. bibl. or. I*, p. 619), in cod. Bodlej. (*Uri catal. mscr. ar. nr. 61*, p. 39: „apotelesmata apostolorum eorumque canones XXX“). Quorum inscriptiones e cod. arab. *Wanslebius* affert in libro: „histoire de l'église d'Alexandrie“, p. 239. Versionem Syriacam (sed in XXVII decreta divisam) invenies apud *Angel. Majum* (nov. coll. tom. X. p. 169 sqq.) necnon in *Lagardi* libro: Reliquiae jur. eccl. ant. Syr. p. ح — ص.

VI. *Canones apostolorum LVI recensio altera* (brevior priore) A fol. 67 c, B fol. 93 a, T fol. 160 a.

VII. *Titulorum LXXXI recensio altera*, haud multum differens a priore (A fol. 101 d, B fol. 113 b, T fol. 171 b—179 b, 198 a sqq.).

¹ Aethiopice: Abtelisât (አብጥላሳት). Quam vocem ex arab. البطلسات (punctis diacriticis falso adhibitis pro التطلسات „tituli“) esse corruptam, jam Ludolfus cognovit (cf comment. p. 330). Addo, in nostris codd. adhuc alias hujus vocis formas inveniri: አብጥላሳት, አልብጥላሳት, አልብጥላሳት, በጥላሳት, አቢስጥላሳት, አቢስጥላሳት, ጢስጥላሳት caet.

VIII. *Apostolorum decretorum XXV recensio altera*, levioribus tantum lectionibus a nr. IV discrepans (A fol. 113 a, T fol. 143 b. Deest in cod. B).

IX. *Epistola S. Petri ad Clementem* (A fol. 171 c, B fol. 100 a, T fol. 286 b, mea quidem sententia eadem, quae in codd. Arabicis „canones Clementis sive epistola S. Petri ad Clementem“ inscribitur (Cod. Vat 151. *Assem. b. o. I*, p. 619. — Cod. Bodl. 84 *Huntingt.* — Cod. Paris. 42 mscr. or. Sangerm.) caet. Etiam *Wanslebius* (hist. de l'égl. de'Al. p. 259) illius epistolae mentionem fecit, sed de ejus argumento nihil addidit. Neque ad duas Clementis ad Jacobum epistolas Graecas, neque ad „librum Clementis“ Syriacum (codicis 38. Sangerm.) referenda est, sicut *Bickellius*, epistolae solummodo inscriptionem respiciens, falso suspicabatur (*Geschichte des Kirchenrechts*, p. 181. 183).

Praemissa praefatione (A fol. 122 c, B fol. 127 c, T fol. 215 b, 216 a b, 179 a), sequuntur canones nonnullorum conciliorum atque synodorum; et quidem initium faciunt:

X. *Canones synodi Ancyrae* (A fol. 123 d, B fol. 128 c, T fol. 179 b).

XI. *Canones synodi Neocaesariensis* (A fol. 128 a, B fol. 134 c, T fol. 189 a).

XII. *Canones (XX) concilii Nicaeni* (A fol. 148 b, B fol. 137 d, T fol. 246 d).

XIII. *Alii canones (LXXXIV) concilii Nicaeni* (A fol. 153 c, B fol. 144 c, T fol. 254 b).

XIV. *Sermo patrum Nicaenorum de Trinitate* (A fol. 168 c, B fol. 164 d, T fol. 281 a).

XV. *Canones synodi Gangrensis* (A fol. 130 d, B fol. 168 d, T fol. 194 a—197 b, 217 a b).

XVI. *Canones synodi Sardicensis* (A fol. 132 d, B fol. 171 c, T fol. 217 b).

XVII. *Canones synodi Antiochenae*¹ (A fol. 135 c, B fol. 175 b, T fol. 224 b).

XVIII. *Canones synodi Laodicensis* (A fol. 140 b, B fol. 181 d, T fol. 234 b).

XIX. *Expositio decalogi* (A fol. 176 b, B fol. 191 b, T fol.

¹ Sunt canones synodi a. 341 p. C. n. Antiochiae habitae, quam synodum „in encaeniis“ vocant.

293 b), quae S. Joannis Chrysostomi esse dicitur; sed in operibus ejusdem typis impressis frustra illam quaeres.

XX. *Epistola Timothei episcopi Alexandrini*¹ (A fol. 188 b. Deest in B T), cujus archetypum Graecum (ἀποκρίσεις κανονικαὶ Τιμοθέου τοῦ ἀγαπᾶτον ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας) invenitur in *Beveregii Synodico* (tom. II, p. 165 sqq.). Exstat etiam Syriace in cod. Sangerm. 38, cod. Vat. 96 (*Assem. b. or. II, 498 cf., III, P. I, p. 15*).²

XXI. *Sermo de essentia Patris et Filii et Spiritus sancti* (A fol. 193 c, B fol. 201 d, T fol. 309 a).

XXII. *Sermo de distinctione boni et mali* (A fol. 195 c, B fol. 204 d, T fol. 313 b).

XXIII. *Sermo de timore Dei* (A fol. 196 d, B fol. 206 a, T fol. 315 b).

XXIV. *Sermo de incredulitate Iudaeorum* (A fol. 202 b, B fol. 212 d, T fol. 326 b).

XXV. *Sermo S. Gregorii Thaumaturgi contra Judaeos* (A fol. 212 a, B fol. 225 a, T fol. 346 a). In operibus S. Gregorii typis impressis non exstat.

XXVI. *Sermo de sapientia* (A fol. 217 c, B fol. 231 d, T fol. 356 a).

XXVII. *Canon poenitentiae* (A fol. 228 d, B fol. 247 a, T fol. 380 b). In hoc tractatu ipse Christus Petrum docens inducitur.

XXVIII. *Expositio decalogi* (B fol. 254 a—257 d), diversa ab ea, quae s. nr. XIX. memoravimus. Deest in codd. A T.

Restat, ut de versione canonum apostolorum Aethiopica paucis dicam. Perlegenti tibi canones illos crebra atque gravis textus Aethiopici cum exemplari Graeco elucebit discrepantia. Quas vero differentias cave ne merae librariorum imputes incuriae; multo est verisimilius, interpretem Aethiopicum illas iam in archetypo, quod ante oculos haberet, reperisse. Sed quaeritur, undenam versio Aethiopica effluxerit. Facile intelligi potest, versionem Aethiopicam non modo canonum apostolorum, verum etiam totius libri Synodi e textu aut Arabico aut Coptico emanasse; id quod, ut alia praetermittam, ex eo colligere

¹ In codice epistola nullam habet inscriptionem, et nomen Timothei nusquam memoratur.

² Hanc Timothei epistolam in cod. A excipit (fol. 185 a) praefatiuncula de occasione synodi Gangrensis. Mox sequitur (fol. 187 c) brevis relatio historica de synodo Antiochena, una cum catalogo episcoporum.

licet, quod Abyssini omnes fere libros de rebus ecclesiasticis tractantes nonnisi interveniente ecclesia Alexandrina acceperint. Revera persuasum tibi habebis, canones nostros ex lingua Coptica in Ge'ez esse translatos. Lectiones enim Aethiopicas omnibus fere locis, quibus a textu Graeco dissentiunt, cum Coptico consentire videbis. Quin etiam nonnulli loci obscuri nonnisi ex eo repetendi esse videntur, quod interpretes Aethiops textum Copticum male intelligebat. Exempla haud pauca invenies in adnotationibus, quas versioni subjeci. — Caeterum hoc te scire volo, in addendis adnotationibus me brevior esse debuisse, ne impensae typographicae nimium crescerent. Quare ex canonum recensione altera necnon ex „titulis“ (Abtaḥisât) plura afferre supersedi.

Canones apostolorum.

በስመ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡አሐዱ፡አምላክ ።

ዝንቱ፡ሲኖዶስ፡ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ዘወሀብዎ፡ሐዋርያት፡በእ
ደ፡ቀሌምንጦስ፡ዘለአክዎ፡ቀዲሙ ።

ትእዛዝ፡፩ ። በእንተ፡ስፍነ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡የሀልጢ፡በሢጣ
ተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ ። ይሠዩም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በ፪፡አው፡በ፫፡ኤጲስ፡ቆ
ጶሳት ፤ ወቀሲስ፡ወዲያቆን፡ወእለ፡ተርፉ፡ሥዩማን፡ይሠዩሙ፡በመ
ባሕተ፡፩፡ኤጲስ፡ቆጶስ ።

ትእዛዝ፡፪ ። በእንተ፡ዘመፍትው፡ያብኡ፡ውስተ፡ምሥዋፅ ።
ለእመ፡አብኡ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡ምንተኒ፡ውስተ፡ምሥዋ
ው፡ለእግዚአብሔር፡ባዕደ፡ዘእንበለ፡ዘአዘዝ፡ዘያብኡ፡ወያዕርጉ፡
ቍርባን ፤ አው፡ያባውእ፡መዓረ፡አው፡ሐሊበ፡አው፡እምአዕዋፍ፡አ
ው፡እምእንዕሳ፡ካልኦ፡ዘእንበለ፡ዘአዘዝ፡እግዚእኒ፡ለይትመተር ። ወ
ኢይደሉ፡ያብኡ፡ምንተኒ፡ውስተ፡ምሥዋፅ፡ዘእንበለ፡ሠዊት፡ወአ
ስካል፡በመዋፅኢሁ፡ወቅብኡ፡መጎቶት፡ንጹሕ፡ወዕጣን፡ዘጊዚ፡ቍ
ርባን፡ንጹሕ ። ወእለ፡ተርፉ፡ፍሬያት፡ይፈንጢ፡ውስተ፡ቤት፡ወይ
ኩን፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡ወለቀሳውስት ፤ ወባሕቱ፡ኢያብእዎሙ፡ውስ
ተ፡ምሥዋፅ ። ወይትካፈለዎሙ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወቀሳውስት፡ወለ
እለ፡ተርፉ፡ሥዩማን ።

ትእዛዝ፡፫ ። ወኢይስድዱ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወቀሲስ፡ወዲያቆን፡
ብእሲቶ፡በምክንያተ፡መልእክተ፡እግዚአብሔር ። ወልእመ፡ሰደዱ፡
ይትፈለጡ ፤ ወለእመ፡ኢያግብእዎ፡ወኢያብእዎ፡ይትመተሩ ።

ትእዛዝ፡፩ = በእንተ፡ዕለት፡ዘመኖትው፡ይግበሩ፡ፋሲካ = ወ
ለእመ፡ገብረ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ቅድስተ፡ፋ
ሲካ፡ምስለ፡አይሁድ፡እምቅድመ፡ይዔሪ፡ሌሊት፡ወመዓልት፡ለይት
መተር =

ትእዛዝ፡፪ = ወኢይደመሩ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወቀሲስ፡ወዲያቆን፡
ውስተ፡ተግባረ፡ዝንቱ፡ዓለም = ወለእመ፡ተደመሩ፡ይትፈለጡ =

ትእዛዝ፡፫ = እመሂ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡አሐዱ፡እምካህናት፡
ዘኢተመጠው፡ቀረባን፡ፀጊዜ፡ቅዳሴ፡ይንግር፡ምክንያተ፡በዝንቱ፤
ወለእመ፡ኮነ፡ዘኢይደልዎ፡ይሰረይ፡ሎቱ = ወለእመ፡ኢነገረ፡ምክ
ንያቶ፡ይሰደድ፤እስመ፡ኮነ፡መርሐ፡ከመ፡ይኩን፡ለሕዝብ፡ጎጢአተ፡
ወረሰዮው፡ይትዐቀፉ፡ላዕለ፡ዘአዕረገ፡ቀረባን፡ከመ፡ዘኢያዕረገ፡
በንጽሕ =

ትእዛዝ፡፬ = ዙሉ፡መሃይምን፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስ
ቲያን፡ወይስምዕ፡መጻሕፍተ፡ወኢይቀውም፡እስከ፡ይገብሩ፡ጸሎተ፡
ወኢይትጫጠው፡ቀረባን፡ቅዱስ፡ወኢይጸልዩ፡ላዕሌሁ፡ወይደልዎ፡
ይሰደድ፤ እስመ፡ገብረ፡ጋእዘ፡ወሁከተ፡ለቤተ፡ክርስቲያን =

ትእዛዝ፡፭ = ወለእመቦ፡ዘጸለዩ፡ምስለ፡ዘኢይሳተፍ፡ምስጢረ፡
ወለእመሂ፡በቤት፡ይሰደድ =

ትእዛዝ፡፮ = ወኢይጸልዩ፡ምስለ፡ዘተሰደ = ወለእመ፡ጸለዩ፡አ
ሐዱ፡እምካህናት፡ምስለ፡አሐዱ፡ካህን፡ዘተሰደ፡ይሰደድ፡ውእቱኒ =

ትእዛዝ፡፯ = ወለእመ፡ሐረ፡አሐዱ፡እምካህናት፡አው፡ሕዝባ
ዊ፡ዘተሰደ፡ውስተ፡ሀገር፡ከመ፡ዘኢተሰደ፡ወይበውእ፡ውስተ፡ይእ
ቲ፡ሀገር፡ዘእንበለ፡በመባሕት፡ወይሠዩም፡ይሰደድ፡ውእቱሂ፡ወዘሢ
ሞሂ = ወለእመ፡ሀሎ፡አፍኣ፡ይሰደድ፡እንተ፡አፍኣሁ፡ነዋኅ፡መዋ
ዕለ፤ እስመ፡ሐሰወ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለእግዚአብሔር =

ትእዛዝ፡፲ወ፩ = ኢመኖትው፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡ይኅድግ፡ሢመ
ቶ፡ወይሠዩም፡ኅብ፡ካልእ፡ወለእመ፡አስተሓመምዎ፡ሕዝብ፡ዘእንበ
ለ፡በምክንያተ፡ረባሕ፡ወያስተሓምምዎ፡ከመ፡ይግበር፡ከማሁ፡እስ
መ፡ይክል፡ያርብሐው፡ለእለ፡በህዩ፡በነገረ፡ጽድቅ = ወዘንተኒ፡ኢይ

ግበር፡በባሕቲቱ፤ አላ፡በፍትሐ፡ብዙኃን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወበበይ፡
አስተብቀላዎት፡ፈድፋድ ።

ትእዛዝ፡፲ ወ፪ ። እመሂ፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡አው፡አሐዱ፡
እመዓርገ፡ክህነት፡ኅደገ፡መንበሮ፡ወሐረ፡ኅበ፡ክልእ፡መንበር፡ወይ
ነብር፡በውእቱ፡መካን፡ነዋኅ፡መዋዕለ፡ፈሊስ፡ዘእንበለ፡በመባሕተ፡
ኤጲስ፡ቆጶስ፡ንሕነ፡ንኤዝዝ፡ከመ፡ኢይትለአክ፡ለዓለም፤ ወፈድፋ-
ደሰ፡ለእመ፡ለአክ፡ኅቤሁ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ከመ፡ይግባእ፡ኅበ፡መካኑ፡
ወኢሰምዎ፡ይሰደድ፡እምሢመቱ፡ወይቅረብ፡በመካን፡ኅበ፡ሀሉ፡ከ
መ፡ሕዝባዊ ። ወለእመ፡ተወክፎ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘሀሉ፡ኅቤሁ፡ከመ፡
፩እምከህናት፡ወይፊኢ፡ዘንተ፡ነኑኔ፡ዘፈታሕነ፡ከመ፡ከንቱ፡ይሰደ-
ድ፡ውእቱኒ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ከመ፡መምህረ፡ዕልወተ፡ሕግ ።

ትእዛዝ፡፲ ወ፫ ። በእንተ፡ዘአውሰበ፡ክልኤተ፡አው፡ማዕስበ ።
ዘአውሰበ፡ክልኤተ፡አው፡ዕቅብተ፡እምድኅረ፡ጥምቀት፡ኢይከው-
ኖ፡ይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወኢቀሲስ፡ወኢዲያቆን፡ወኢይደሉ፡ይ
ትኅለቀ፡ምስለ፡ሥዩማን፡ከህናት፡ግሙራ ። ዘአውሰበ፡ማዕስበ፡አ
ው፡እንተ፡ተሐዘብዋ፡አው፡እንተ፡አስተኅፈርዋ፡አው፡ዘማዊተ፡አ
ው፡አመተ፡አው፡እንተ፡ተሐውር፡ኅበ፡ተውኔት፡ኢይከውኖ፡ይ
ሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወኢቀሲስ፡ወኢዲያቆን፡ወኢይትኅለቀ፡ግ
ሙራ፡እምሥዩማን፡ከህናት ፤ አው፡ዘነበረ፡ምስለ፡ክልኤ፡አኃት፡
አው፡ወለተ፡እኅሁ፡ኢይከውኖ፡ይኩን፡ከህነ ።

ትእዛዝ፡፲ ወ፬ ። ከህን፡ዘይትሐበይ፡ብእሴ፡ይትመተር ።

ትእዛዝ፡፲ ወ፭ ። በእንተ፡ኅጽዋን ። ለእመ፡ተኅጽወ፡እምሰብ
እ፡በትዕግልት፡አው፡ለእመ፡መተርዎ፡ኅፍረቶ፡በውስተ፡ጸብእ፡አ
ው፡ተወልደ፡ከማሁ፡ለእመ፡ይደልዎ፡ይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ ። ወእ
መሰ፡ኅጸወ፡ርእሶ፡በመባሕቱ፡ኢይኩን፡እምሥዩማን ፤ እስመ፡ኮነ፡
ቀታሌ ፡ ነፍሱ፡ወጸላኤ ፡ ለፍጥረተ፡እግዚአብሔር ። ወ፩እምሥዩ
ማን፡ለእመ፡መተረ፡ኅፍረቶ፡ይሰበር፤ እስመ፡ቀታሌ፡ነፍሱ፡ውእቱ፡
ባሕቲቱ ። ወሕዝባዊ፡ዘዩሐጹ፡ርእሶ፡ይሰደድ፡ሠለስተ፡ዓመተ ፤ እ
ስመ፡ኮነ፡ፀረ፡ለሕይወቱ፡ባሕቲቱ ።

ትእዛዝ፡፲ወ፮ = በእንተ፡ዘዘመው፡አው፡መሐለ፡በሐሰት፡አው፡ሰረቀ = ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ዘይትረከብ፡በዝሙት፡አው፡በመሐላ፡ሐሰት፡አው፡በሰሪቅ፡ይሰዐር፡ወኢይሰደድ፤ እስመ፡ይብል፡እግዚአብሔር፡ኢይትቤቀል፡ካዕብ፡በ፩አባሳ =

ትእዛይ፡፲ወ፯ = ወካዕብ፡እለ፡ተርፉ፡ሥዩማን = እለ፡እሙንቱ፡አናጉንስጢስ፡ወመዘምራን፡ሶብ፡ይበውኡ፡ውስተ፡ክህነት፡ወፈቀዱ፡አውስቦ፡ያውስቡ፤ ወንሕነ፡ንኤዝዘሙ፡ለባሕቲቶሙ፡እንዘ፡ሀለዉ፡አናጉንስጢስ፡ያውስቡ = ወባሕቱ፡ኢይከውናሙ፡እምድጎረ፡ተሠይሙ =

ትእዛዝ፡፲ወ፰ = በእንተ፡ካህን፡ዘይዘብጥ፡ኩሉ = ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡ዘይዘብጥ፡ክርስቲያናዊ፡አው፡ዘኢየአምን፡ሶብ፡ይኤብስ፡ወይፈቅድ፡በዝንቱ፡ግብር፡ከመ፡ዘያፈርሆሙ፡ለሰብእ፡ንሕነ፡ንኤዝዝ፡ከመ፡ይሰዐር፤ እስመ፡ኢአዘዘ፡እግዚእነ፡ከመ፡ንግብር፡ዘንተ፡ወኢበአሐቲ፡መካን፤ እስመ፡ሶብ፡ይዘብጥ፡ኢዘበጠ፡ወእንዘ፡ይጸዕልዎ፡ኢጸዕለ፡ወእንዘ፡ያሐምምዎ፡ኢተቀየመ፡ወኢተምዕዐ =

ትእዛዝ፡፲ወ፱ = በእንተ፡ዘተስዕረ፡በርቱዕ፡አምካህናት = እመሂ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ዘተስዕረ፡በርቱዕ፡በእንተ፡ጎጢእት፡ዘተዐውቀ፡ደፈረ፡ወተርብ፡ይእጎዝ፡መልእክቶ፡እንተ፡ትካት፡[በመዋዕለ፡መቢሕት] ወዝንቱ፡ይርሐቅ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡ግሙራ =

ትእዛዝ፡፳ = በእንተ፡ዘይሠየም፡በሕልያን = እመሂ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ዘይእጎዝ፡መዓርገ፡ክህነት፡በሕልያን፡ይሰዐር = ወይሰዐር፡ዘሜሞሂ፡ወይትመተር፡ለዝሉ፡እምሥርዐተ፡ክህነት፡ወኢይሓተፍዎ፡ወኢበምንተኒ፤ በከመ፡ረሰይክዎ፡ለሲዋን፡መሠርይ፡እምግቤየ፡ኣነ፡ኢጥርስ =

ትእዛዝ፡፳ወ፩ = በእንተ፡ዘይትራዳኢ፡ከመ፡ይእጎዝ፡ቤተ፡ክርስቲያን = ለእመ፡ተራድኣ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ምኩናን፡በመኳንንተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ወይመልክ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡እምግቤሆሙ፡ለይትመተር፡ወይሰደድ፡ውእቱኒ፡ወኩሉሙ፡እለ፡ተሐውዎ =

ትእዛዝ፡፳ ወ፪ = በእንተ፡ ቀሲስ፡ ዘይሜንን፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ =
ለእመ፡ መነን፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ቀሲስ፡ ወይተፈለጥ፡ ወይገብር፡ ሉቱ፡ ም
ሥዋዕ፡ እንዘ፡ ኢይትረከብ፡ ላዕለ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ጌጋይ፡ በውስተ፡ ፍ
ትሕ፡ በእንተ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ እንዘ፡ ይረትዕ፡ ለይሰዐር፡ ከመ፡
መፍቀሬ፡ ሢመት፡ ውእቱ፡ ወኸሉሙ፡ ከህናት፡ እለ፡ ተለውዎ ፤ እስ
መ፡ ዐላዊ፡ ውእቱ = ወሕዝባው ያን፡ እለ፡ ተለውዎ፡ ይሰደዱ = ወዝ
ንቱ፡ ይከውን፡ ሶበ፡ ይሌአሉሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ምዕረ፡ ወካዕበ፡ ወ
ሥልስ =

ትእዛዝ፡፳ ወ፫ = በእንተ፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ ዘሰደዱ፡ ኤጲ
ስ፡ ቆጶስ = ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ለእመ፡ ሰደደ፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ ካልእ፡
ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ኢይጎደን፡ ይበእ፡ ዘእንበለ፡ ለእመ፡ አብሔ፡ ውእቱ፡ ዘ
ሰደደ፡ አው፡ ለእመ፡ ሞተ =

ትእዛዝ፡፳ ወ፬ = ኢይትወከፍ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ነኪር፡ ቀሲስ፡
ወዲያቆን፡ እለ፡ ይትመጠው፡ ከመ፡ ንኡሳን፡ ከህናት፡ ዘእንበለ፡ ለእመ
በሙ፡ መባሕተ፡ ይሠየሙ፡ ወይደመሩ = ወለእመ፡ ኮኑ፡ ዜናው ያነ፡
ጽድቅ፡ ይበኡ ፤ ወእመ፡ አኮ፡ ዘይፈቅዱ፡ የሀብዎሙ፡ ወኢይደመሩ ፤
እስመበ፡ በዙጋን፡ እለ፡ ከመዝ፡ ከመ፡ ርሱሕ =

ትእዛዝ፡፳ ወ፭ = መፍትው፡ ያእምር፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ኤጲስ፡ ቆ
ጶሳት፡ ከሉ፡ ብሔር = ወይደልዎሙ፡ ያእምርዎ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ቀዳ
ሚ፡ በኅቤሆሙ፡ ወይስምይዎ፡ ሊቀ ፤ ወኢይግበሩ፡ ዐቢያ፡ ምክረ፡ ዘእ
ንበለ፡ በምክረ፡ ዘየዐቢ ፤ ወይግበሩ፡ ለለ፩ግብሮሙ፡ ዘይደልዎሙ፡ ለ
ሢመቶሙ፡ ወለሕዝብ፡ እለ፡ ውስተ፡ ምክናኖሙ = ወባሕቱ፡ ዘይሠ
የም፡ ሊቀ፡ ላዕሌሆሙ፡ ኢይግበር፡ ወኢምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ በምክረ፡
ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ከሉሙ ፤ ከመዝ፡ ከሉሙ፡ ይኩኑ፡ አሐደ፡ ኅብረተ፡
ወይሲባሕ፡ እግዚአብሔር፡ በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ =
ወኢይትኅበል፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይሢም፡ አፍኣ፡ እምከናኑ፡ ኅብ፡
ዘኢኮነ፡ ዚአሁ፡ አዕጻዳተ = ወለእመ፡ ተረክበ፡ ከመ፡ ገብረ፡ ዘንተ፡ ዘ
እንበለ፡ ምክረ፡ ርእሰ፡ ውእቱ፡ መካን፡ ወአዕጻዳት፡ ወአህጉር፡ ለይሰዐ
ር፡ ውእቱኒ፡ ወእለ፡ ሢሞሙኒ =

ትእዛዝ፡፳፬ = ወለአመ፡ተሠይመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወኢገሠጸ፡
ወኢጎለየ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዘተውሀበ፡ሎቱ፡ይትፈለጥ፡እስከ፡ይጌ
ሥጽ፤ ወከመዝ፡ቀሲስ፡ወዲያቆን = ወአመ፡ሐረ፡ወኢየጎድግ፡ከ
መ፡ይባእ፡ወአኮ፡ውእቱ፡በምክሩ፡አላ፡በምክረ፡ሕዝብ፡ወለሊሁሰ፡
ይንበር፡እንዘ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ውእቱ፤ ወከህናትሰ፡እለ፡ውስተ፡ሀገር፡
ይትፈለጡ፤ እስመ፡ኢመሀሩ፡ለሕዝብ፡ከመዝ =

ትእዛዝ፡፳፭ = ወይኩን፡ጉባኤ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ካዕበ፡በባ
ዓመት፡ወይመይቁ፡በእንተ፡ሥርዐተ፡መልእክተ፡እግዚአብሔር፡ወ
ይፈክሩ፡ስሕተታተ፡ወፅቅፍተ፡ዘይከውን፡በቤተ፡ክርስቲያን = ወቀ
ዳሚ፡ጉባኤ፡ይኩን፡በመንፈቀ፡ጳንጠቆስ፤ ወካልእ፡ጉባኤ፡አመ፡
፲፱፻፲፱፡ለጥቅምት =

ትእዛዝ፡፳፮ = ወየጎሊ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በእንተ፡ንዋየ፡ቤተ፡
ክርስቲያን፡ወይሥርዖመ፡ከመዘ፡እግዚአብሔር፡ነጻረ፡ላዕሌሁ =
ወኢይደልዎ፡ይንሣእ፡እምኔሆመ፡ረባሐ፡ሎቱ፡ለባሕቲቱ = ወኢ
የሀብ፡ንዋየ፡እግዚአብሔር፡ለውሉደ፡ዘመዱ፡ወለአመሂ፡ኮኑ፡ነዳ
ያነ = ወኢይደልዎ፡ይንግድ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡በምክንያተ፡
አመንቱ =

ትእዛዝ፡፳፱ = በእንተ፡ተማክሮ፡ኤጲስ፡ቆጶስ = ኢይግብ
ር፡ወኢመኑሂ፡እምቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡ወኢምንተኒ፡ዘእንበለ፡
በምክረ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፤ እስመ፡ውእቱ፡ዘተአምነ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡እግ
ዚአብሔር፡ወውእቱ፡ካዕበ፡ዘያወሥኔ፡በእንተ፡ነፍሶመ =

ትእዛዝ፡፴ = ወያእምሩ፡ንዋየ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በባሕቲቱ፡ለእ
መቦ፡ንዋየ፤ ወያእምሩ፡ንዋየ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ሶበ፡ይመውት፡
ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይምልክ፡ንዋየ፡ወየሀብ፡ለዘፈቀደ፤ ከመ፡ኢይትሀ
ጉል፡ንዋየ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በምክንያተ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አ
ው፡ለእመቦ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብእሲተ፡ወውሉደ፡ወአዝማደ፡አው፡
አግብርተ፤ እስመ፡ኢኮነ፡ርቱዐ፡ከመ፡ይትሀጉል፡ንዋየ፡ቤተ፡ክ
ርስቲያን፡እስመ፡ኢያእመሩ፡ንዋየ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፤ ወከመ፡ኢይ
ትሀጉል፡ንዋየ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ወአዝማዱ፡በእንተ፡ምክንያተ፡

ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወይወድቁ፡ ውስተ፡ ጸግ፡ ወይፀርፉ፡ ላዕ
ለ፡ ሞቱ።

ትእዛዝ፡ ፴ ወ ፩ = በእንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋ
የ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን = ንኤዝዝ፡ እንከ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ዘ
ይመልክ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን ፤ እስመ፡ ኮነ፡ ዘተአመነ፡ ላዕለ፡ ነፍ
ሳተ፡ ሰብእ፡ ከፍር፤ ምንተ፡ እንከ፡ ከፍር፡ ንዋየ፡ ዘተውህበ፡ ሎቱ፡ ከ
መ፡ የአዝዘመ፡ በፈቃዱ፡ ወይሴሲ፡ ነዳያን፡ እምኔሁ፡ በእደ፡ ቀሳውስ
ት፡ ወዲያቆናት፡ በፈሪህ፡ እግዚአብሔር፡ ወበረዓድ = ወይርከብ፡ ለ
ሊሁኒ፡ እምኔሁ፡ ለመፍቅዱ፡ ለእመ፡ ኮነ፡ ጽኑስ፡ በእንተ፡ ዘይፈቅዱ፡
በኅቤሁ፡ አኅው፡ ነግድ፡ እለ፡ ይሔውጽዎ፡ ከመ፡ ኢይጎጥአሙ፡ እም
ዘፈቀዱ፡ በኅቤሁ፡ እስመ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡ ይኤዝዘመ፡ ለእለ፡
ይፀመዱ፡ ለምሥዋዕ፡ ይሴሰዩ፡ እምሥዋዕ ፤ እስመ፡ ኢይጸብኩ፡ ሐራ
ሁ፡ ለንጉሥ፡ ኅበ፡ ጸላእቱ፡ በሲሳየ፡ ነፍሶሙ።

ትእዛዝ፡ ፴ ወ ፪ = በእንተ፡ እለ፡ የሐውሩ፡ ኅበ፡ ተውኔት = ኤጲ
ስ፡ ቆጶስ፡ አው፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ ዘየሐውር፡ ኅበ፡ ተውኔት፡ ወየ
ዐውድ፡ ወያበዝጎ፡ ስካረ፡ ለይጎድግ ፤ ወእመ፡ አኮ፡ ይሰደድ = ንፍቀ፡
ዲያቆን፡ ወአናጉንስጢስ፡ ወመዘምራን፡ ለእመ፡ ገቡሩ፡ ዘንተ፡ ምግባ
ረ፡ ለይጎድግ ፤ ወእመ፡ አኮ፡ ለይሰደዱ = ወከማሁ፡ ሕዝባውያንኒ =
ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አው፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ ዘያአምር፡ ዘየሐውር፡ ወ
ኢይጎድግ፡ መፍትው፡ በድልው፡ ይክልኦ ፤ ወእመ፡ አኮ፡ ይትመተር =

ትእዛዝ፡ ፴ ወ ፫ = ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አው፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡
ዘየሐውር፡ ኅበ፡ ጥምቀተ፡ ዕልዋን፡ አው፡ ኅበ፡ ቊርባኖሙ፡ ንሕነ፡
ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ይትመተር = ምንተ፡ እንከ፡ ይእቲ፡ ሥምረቱ፡ ለክር
ስቶስ፡ ምስለ፡ ሰይጣን ፤ ወአይ፡ ክፍል፡ ለመሃይምናን፡ ምስለ፡ ዘኢ
የአምን።

ትእዛዝ፡ ፴ ወ ፬ = በእንተ፡ ሥርዐቱ፡ ለዘያስተራተስ፡ አውስቦ =
እመሂ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አው፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ አው፡ ፩ እምሥዩ
ማን፡ ካህናት፡ ዘአበየ፡ አውስቦ፡ ወበሊዐ፡ ሥጋ፡ ወሰትየ፡ ወይን፡ ወአ
ኮ፡ በእንተ፡ ተፀምዶ፡ አላ፡ ከመ፡ ርኩሳን፡ ወረሰዮሙ፡ መጽሐፍ፡ ከመ፡

ከሉሙ፡ሠናይ፡ወእግዚአብሔር፡ፈጠሮ፡ለሰብሕ፡ተባዕተ፡ወአንስ
ተ፡ወከመዝ፡ውእቱ፡ዘይፀርፍ፡ለይኅድግ፤ ወእመ፡አኮ፡ለይትመ
ተር፡ወይፃእ፡እምቤተ፡ክርስቲያን ። ወከማሁ፡ሕዝባዊ ።

ትእዛዝ፡፴ወ፭ ። በእንተ፡ምትረቱ፡ለዘኢይትዌከፎሙ፡ለእለ፡
ይትኔሰሑ፡እምኅጢአቶሙ ። ለእመ፡ኢፈቀደ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡
ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ኢይትዌከፎ፡ለዘይትኔሳሕ፡እምኅጢአቱ፡ለይ
ትመተር፤ እስመ፡አሕመመ፡ልፀ፡እግዚእነ፡ዘይቤ፡ይከውን፡ፍሥ
ሓ፡ፀሰማያት፡በእንተ፡፩ኃጥእ፡ዘይትኔሳሕ ።

ትእዛዝ፡፴ወ፮ ። ለእመ፡ኢፀልዐ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡
አው፡ዲያቆን፡ንስቲተ፡ሥጋ፡ወኢሰትየ፡ኅዳጠ፡ወይነ፡በመዋዕለ፡
በዓላት፡ወበኅቡእ፡ያስተኅፍሮሙ፡ወኮነ፡መርሐ፡ለዕቅፍተ፡ሕዝብ፡
ለይትመተር ።

ትእዛዝ፡፴ወ፯ ። ለእመ፡ተረክበ፡፩እምከህናት፡ዘይበልዕ፡በ
ውስተ፡ምሥደጣት፡ወይሰቲ፡ይትፈለጥ፤ አላ፡ለእመ፡ኮነ፡በማኅደረ፡
ነግድ፡በእንተ፡ምንዳቤ፡በፍኖት ። ወለእመ፡ጸዐለ፡፩እምሥደማን፡
ኤጲስ፡ቆጶስ፡ለይትመተር፤ እስመ፡ይቤ፡ለመኩንነ፡ሕዝብከ፡ኢታ
ሕሥም፡ቃለ ። ወለእመ፡ጸዐለ፡፩እምንኡሳን፡ከህናት፡ቀሲስ፡አው፡
ዲያቆን፡ይሰደድ ። ወለእመ፡ተሳለቀ፡፩እምከህናት፡ጽሙሙ፡አው፡
ሐንካሰ፡አው፡ዕጢረ፡አው፡ዘዕጢሰ፡እገሪሁ፡ይሰደድ ። ወከማሁ፡
ሕዝባዊኒ፡ለእመ፡ገብረ፡ዘንተ ።

ትእዛዝ፡፴ወ፰ ። በእንተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡ዘኢይ
ሜህር፡ለሕዝብ፡ተቀንዮ፡ለእግዚአብሔር ። ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡
ቀሲስ፡ዘያሰትት፡ለከህናት፡ወለሕዝብ፡ወኢይሜህርሙ፡መልእክተ፡
እግዚአብሔር፡ይሰደድ፤ ወለእመ፡ነበረ፡በአስትቶ፡ይሰዐር ።

ትእዛዝ፡፴ወ፱ ። ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡ለእመ፡ተህዩየ፡
በእንተ፡ዘይጼነስ፡እምከህናት፡ወኢያስተማስሉ፡ፀዘይሁቦ፡ለመፍ
ቅዱ፡ይሰደድ ። ወለእመ፡ነበረ፡በተህዩየ፡ይሰዐር፡ከመ፡ዘቀተለ፡
እኅሁ ።

ትእዛዝ፡፵ ። እመቦ፡ዘአርአየ፡መጻሕፍተ፡ዘጸሐፉ፡ዕልዋን፡

በሐሰት፡ ወሐብአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ከመ፡ ዘቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ለመሥገረተ፡ ሕዝብ፡ ወካህናት፡ ይሰበር።

ትእዛዝ፡ ሟወ፩ = በእንተ፡ ካህን፡ ዘይዛለፍዎ፡ ሕዝብ፡ በዝሙት፡ አው፡ ካልእ = ለእመ፡ ኮነ፡ ጋእዘ፡ ጎበ፡ መሃይምናን፡ በዝሙት፡ አው፡ በምርዐት፡ አው፡ በካልእ፡ ግብር፡ ዘኢይደሉ፡ ወለእመ፡ ተዛለፍዎ፡ ኢይኩን፡ እምካህናት።

ትእዛዝ፡ ሟወ፪ = በእንተ፡ ክሕደተ፡ ክርስቶስ፡ ወክሕደተ፡ ክህነት። ፩እምሥዩማን፡ ለእመ፡ ክሕደ፡ በእንተ፡ ፍርሀተ፡ ሰብእ፡ አው፡ እምክይሁድ፡ አው፡ እምክረሚ፡ ወዕልዋን፡ ለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ስመ፡ ክርስቶስ፡ ዘክሕደ፡ ይሰደድ፤ ወለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ስመ፡ ክህነት፡ ይሰበር። ወለእመ፡ ተነስሐ፡ ይትወከፍዎ፡ ወይባእ፡ ከመ፡ ሕዝባዊ።

ትእዛዝ፡ ሟወ፫ = ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አው፡ ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ አው፡ ፩እምካህናት፡ ሥዩማን፡ ለእመ፡ በልዑ፡ ሥጋ፡ ዘቦቱ፡ ደመ፡ ነፍሱ፡ ዘኢጥቡሕ፡ አው፡ ዘነሰኮ፡ አርፎ፡ አው፡ ማውታ፡ ለይሰበር፡ ውእቱ፤ በከመ፡ አዘዘ፡ ቦቱ፡ ሕግ። ወለእመ፡ ኮነ፡ ሕዝባዊ፡ ይሰደድ።

ትእዛዝ፡ ሟወ፬ = ለእመ፡ ተረክበ፡ ፩እምካህናት፡ ዘይጸውም፡ በዕለተ፡ እሑድ፡ አው፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡ ዘእንበለ፡ ሰንበት፡ ዐባይ፡ ባሕቲታ፡ እንተ፡ ፋሊካ፡ ይሰበር።

ትእዛዝ፡ ሟወ፭ = ለእመ፡ ቦአ፡ ፩እምካህናት፡ አው፡ ሕዝባዊ፡ ውስተ፡ ምዙራብ፡ አይሁድ፡ ወመካነ፡ ዕልዋን፡ ከመ፡ ይጸሊ፡ ካህናት፡ ይሰቦሩ፡ ወሕዝባዊ፡ ይሰደድ።

ትእዛዝ፡ ሟወ፮ = በእንተ፡ ዘይዘብጥ፡ ሰብእ፡ እስከ፡ ይመውት፡ ወዘይት፡ ጌዩል፡ ድንግለ። ካህን፡ ለእመ፡ ተባእሰ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ ወይዘብጦ፡ ወይመውት፡ ይሰበር፡ በእንተ፡ ግዝፈተ፡ ልቡ፤ ወለእመ፡ ኮነ፡ ሕዝባዊ፡ ይሰደድ። ወለእመ፡ ኮነ፡ ሕዝባዊ፡ ተዐጋሌ፡ ድንግል፡ እምቅድመ፡ ትትፈገር፡ ወይከውን፡ ምስሌሃ፡ ይሰደድ። ወኢያውስብ፡ ካልእተ፤ አላ፡ ይንበር፡ ምስለ፡ እንተ፡ ተገዩላ፡ ወለእመሂ፡ ኮነት፡ ነጻይተ፡ ወሕሥምተ።

ትእዛዝ፡ ሟወ፯ = በእንተ፡ ዘይሠዩም፡ ካዕበ። ለእመ፡ ረክብ፡

ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ክልኤተ፡ጊዜ፡ተሠይመ፡
ይሰወር፡ውእቲኒ፡ወዘሜሞ ፤ አላ፡ለእመ፡ተዐውቀ፡ከመ፡ተሠይሙ፡
እምጎብ፡ዕልዋን ፤ እስመ፡ኢይከውን፡ግሙራ፡ከመ፡ይኩት፡እለ፡
ተጠምቁ፡አው፡ተሠይሙ፡እምጎብ፡ሰብእ፡ዘከመዝ፡ይከውት፡መሃ
ይምናን፡ወኢካህናተ ።

ትእዛዝ፡፵ወ፳ ። በእንተ፡ዘኢይጸውም፡ጸመ፡አርብዓ፡ወረቡ
ሰ፡ወዐርብ ። ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡አው፡አናጉ
ንስጢስ፡አው፡መዘምር፡ለእመ፡ኢጸመ፡አርብዓ፡ቅዱሰ፡ወረቡዐ፡
ወዐርብ፡ይሰወር፡ለእመ፡ኢከልኤ፡ሕማም፡ዘሥጋ ። ወለእመ፡ኮነ፡ሕ
ዝባዊ፡ይሰደድ ።

ትእዛዝ፡፵ወ፵ ። ለእመ፡ጸመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡
አው፡ዲያቆን፡አው፡፩እምሥዩማን፡ምስለ፡አይሁድ፡ወይገብር፡
ፋሲካ፡ምስሌሆሙ፡አው፡ይትወከፍ፡በጎቤሆሙ፡አምኃ፡በዓሉሙ፡
ናኔተ፡አው፡ዘይመስሉ፡ይሰወር ፤ ወለእመ፡ኮነ፡ሕዝባዊ፡ይሰደድ ።
ሕዝባዊ፡ለእመ፡ወሰደ፡ጎብ፡ምኩራብ፡አሕዛብ፡ወምኩራብ፡አይሁ
ድ፡ቅብእ፡ወማኅቶተ፡ይሰደድ ።

ትእዛዝ፡፶ ። በእንተ፡ዘይሰርቅ፡ዘይተ፡አው፡ሠምዐ፡አው፡
ዘኮነ፡እምንዋዩ፡ቤተ፡ክርስቲያን ። ለእመ፡ሰረቀ፡ሥዩም፡ሠምዐ፡
ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ቅብእ፡ለይሰደድ ፤ ወይፍዲ፡ዘሰረቀ፡ትጎም
ስተ ። ንዋዩ፡ብሩር፡ወአልባስ፡ለእመ፡አስተርአዩ፡ኅዳጠ፡መዋዕለ፡
ኢይንሣእ፡ሰብእ፡እምኔሁ፡ምንተኒ፡ለርእሱ፡ባሕቲቱ ፤ እስመ፡ዝ
ንቱ፡ግብር፡ጎጢአት፡ውእቱ ። ወለእመቦ፡ዘገብረ፡ዘንተ፡ይስድ
ድም፡ወይትበቀልም ።

ትእዛዝ፡፶ወ፩ ። በእንተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘአስተዋደይም ። ሶባ፡
ያስተዋድይም፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡ሰብእ፡መሃይምናን፡ጻድቃን፡ወጌ
ራን፡ግብር፡ውእቱ፡ይጸውዕም፡ጎብ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት ። ወለእመ፡መ
ጽአ፡ወይትአመን፡ጎጢአቶ፡ካዕቦ፡ይዛለፍም፡ወይፍትሑ፡ላዕሌሁ፡
በኩነኔ፡ዘይደሉ ። ወለእመ፡ጸውዕም፡ወኢመጽአ፡ወይጸውዕም፡ካ
ዕቦ፡ጎብ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወ፪ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ይልክኩ፡ጎቤሁ ።

ወለእመ፡ኢተሰጥወ፡ካዕበ፡ይጸውዕዎ፡ሥልስ፡ወይልአኩ፡ገቤሁ፡
ዳግመ፡፪ኤጲስ፡ቆጶሳት = ወለእመ፡ኢተሰጥወ፡ወአስተተ፡ወኢ
መጽአ፡ይፍትሑ፡ላዕሌሁ፡እለ፡ተጋብሑ፡በዘይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡
ከመ፡ዘተዛለፍዎ፡እስመ፡ጉዮ፡እምፍትሕ =

ትእዛዝ፡፶ወ፪ = ከመ፡ኢይስምዑ፡ስምዑ፡ዕልው፡ላዕለ፡ኤ
ጲስ፡ቆጶስ፡ወኢስምዑ፡አሐዱ = ኢይትወከፋ፡ስምዑ፡ዕልዋን፡ላዕ
ለ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፤ ወኢይትወከፋ፡ስምዑ፡አሐዱ፤ እስመ፡በአፈ፡
፪ወ፫፡ይቁም፡ኩሉ፡ነገር = ወኢይከውኖ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡የሀብ፡ሢ
መተ፡ኤጲስ፡ቆጶስና፡ለእኩሁ፡አው፡ለወልዱ፡አው፡ለእዝማዲሁ =
ወኢይሢም፡ዘፈቀደ፤ እስመ፡ኢኮነ፡ርቱዐ፡ከመ፡ይትዋረሱ፡ኤጲስ፡
ቆጶስና፤ ወኢየሀብ፡ንዋየ፡እግዚአብሔር፡በእንተ፡ፈቃደ፡ሰብእ፤
ወኢይደሉ፡ይርስያ፡ለቤተ፡ክርስቲያኑ፡ለክርስቶስ፡ርስተ = ለእመ፡
ገብሩ፡ከመዝ፡ወይነሥኡ፡ከመዝ፡ሢመተ፡ይኩኑ፡ከመ፡ዘአልቦ፤ ወ
ለሊሁኒ፡ይትኩነን፡በፍትሕ = ፩ዘነቋር፡ዐይኑ፡አው፡ሐንካሰ፡እግ
ሩ፡ወይደልዎ፡ኤጲስ፡ቆጶስና፡ይሠየም፤ እስመ፡ነውረ፡ሥጋ፡ኢያ
ረከሱ፡አላ፡ነውረ፡ነፍስ = ጽሙም፡ወዕጪር፡ኢይሠየም፡ኤጲስ፡ቆ
ጶስ፤አኮ፡ርኩሰ፡ከዊኖ፡አላ፡ከመ፡ኢይዘረጪ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲ
ያን = ዘቦ፡ጋኔን፡ኢይሠየም፡ካህነ፤ ወኢይጸሊ፡ምስለ፡መሃይምናን =
ወለእመ፡ነጽሐ፡ያብእም፤ ወለእመ፡ይደልዎ፡ይሠየም፡ካህነ =

ትእዛዝ፡፶ወ፫ = ኢይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘተጠምቀ፡ሐዲ
ሰ = ዘመጽአ፡እምአሕዛብ፡አው፡ዘሐይወ፡በእኩይ፡ወተጠምቀ፡ኢ
መፍትው፡ይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በጊዜሃ፤ ወኢመፍትው፡ለዘኢተ
መከረ፡ይኩን፡መምህረ፡ለባዕዳን፡ሰብእ፤ አላ፡ይኩን፡ዝንቱ፡በጸጋ፡
እግዚአብሔር = ወኢይደልዎ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡ከመ፡ይንበር፡ወያስ
ተጋብእ፡ምርካብ፡አላ፡ያስተርክብ፡ግብረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፤ ወለእ
መአኮሰ፡ኢይገብር፡ኤጲስ፡ቆጶስና = አልቦ፡ዘይክል፡ለክልኤ፡አጋእ
ዝት፡ተቀንዮ፡በከመ፡አዘዘ፡እግዚእነ = ኢንኤዝዝ፡ከመ፡ይሠየም፡
ገብር፡ካህነ፡ዘእንበለ፡በመባሕተ፡አጋእዝቲሁ፡ከመ፡ኢይኅዝኑ፡አ
ጋእዝቲሁ፤ እስመ፡በዝንቱ፡የሐጽጽ፡አብያቲሆሙ = ወለእመ፡ተረ

ከበ፡ገብር፡በጊዜሁ፡ዘይደልዎ፡መግርገ፡ሢመት፡በከመ፡አስተርአየ፡
ለነ፡አናሲሞስ፡ወያግዕዝዎ፡አጋእዝቲሁ፡ወያው፡ፅእዎ፡እምአብያቲ
ሆሙ፡ወይሠየም ።

ትእዛዝ፡ፃወ፬ ። ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ቀሲስ፡አው፡ዲያቆን፡ዘ
ይፀመድ፡ሐራ፡ወይፈቀድ፡ይግበሮሙ፡ለክልኤሆሙ፡ከመ፡ይርከብ፡
ሢመተ፡ሰብእ፡ወይርከብ፡ሢመተ፡ከህነት፡ይሰዐር፤ እስመ፡ይቤ፡
ሀቡ፡ዘእግዚአብሔር፡ለእግዚአብሔር፡ወዘንጉሥ፡ለንጉሥ ። ዘያቀ
ልል፡ንጉሡ፡አው፡መኰንን፡ዘእንበለ፡ርቱ፡ይትበቀልዎ ። ወለእመ፡
ኮነ፡ከህነ፡ይሰዐር፤ ወለእመ፡ኮነ፡ሕዝባዌ፡ይሰደድ ።

ትእዛዝ፡ፃወ፭ ። በእንተ፡ዘከመ፡ይትወክፋ፡እመጸሕፍት፡ዘት
ካት፡ወዘሐዲስ፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን ። ወይኩን፡እሉ፡መጸሕፍ
ት፡ኩሉሙ፡ለከህናት፡ወለሕዝባውያን፡ቅዱሳን፡ወክቡራን ። ወእሉ፡
እሙንቱ፡እምሥርዐት፡ዘትካት ።

ትእዛዝ፡ፃወ፮ ። መጸሕፍት፡ዘሙሴ፤ ዘፍጥረት፤ ዘፀአት፤ ዘ
ሌዋውያን፤ ዘኩልቀ፤ ዘዳግም፡ሕግ፤ ዘኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፤ ዘመ
ሳፍንት፤ ዘሩት፤ ፬ መጸሕፍት፡ዘንገሥት፤ ቀዳሚ፡ወካልእ፡፩ መጽ
ሐፍ፡ሣልስ፡ወራብዕ፡፩ መጽሐፍ፤ ፪ ትሩፋተ፡ነገሥት፤ ዘዕዝራ፡ቀ
ዳሚ፡ወካልእ፤ ፩ መጽሐፍ፡ዘኢዮብ፤ ዘአስቴር፤ ዘጦቢት፤ መክብብ፤
መዝሙረ፡ዳዊት፡፻፶፫ መሳልያተ፡ሰሎሞን፤ ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ዘጉ
ባኤ፤ መሓልየ፡መሓልይ፤ ፲ ወ፪ ንኡሳን፡ነቢያት፤ ኢሳይያስ፤ ኤርም
ያስ፤ ዳንኤል፤ ሕዝቅኤል ። ዘንተ፡መሀሩ፡ለደቂቅክሙ ። ዘእንበለ፡
ውእቱ፡ጥበብ፡ሰሎሞን፤ ዮዲት፤ ወመጸሕፍተ፡ኩፋሌ፤ ፫፤ ዘኢያሱ፡
ወልደ፡ሲራክ፡ዐቢዮ፡ትምህርት ። ወመጸሕፍትኒ፡እሉ፡ዘሐዲስ፡ሕ
ግ፤ ፬ ወንጌላት፤ ዘማቴዎስ፤ ዘማርቆስ፤ ዘሉቃስ፤ ዘዮሐንስ፤ ወግብረ፡
ሐዋርያት፤ ወ፪ መልእክተ፡ኢጥሮስ፤ ፫ መልእክት፡ዘዮሐንስ፤ ፩ መል
እክት፡ዘያዕቆብ፤ ፩ መልእክት፡ዘይሁዳ፤ ፲ ወ፬ መልእክት፡ዘጳውሎስ፤
ወአቡቀለምሲስ፡ዘውእቱ፡አርአያ፡ዮሐንስ፤ ወ፪ መልእክተ፡ቀሌም
ንጦስ፤

ትእዛዝ፡ፃወ፯ ። በእንተ፡ትእዛዛተ፡ሐዋርያት ። ወዘንተ፡ንኤ

ዝዘክሙ፡ ኦሴዲስ፡ ቆጶሳት፡ በእንተ፡ ሲኖዶስ ፤ እስመ፡ ለእመ፡ ሰማዕ
 ክሙ፡ ዛቲ፡ ትትባለሉ፡ ወትዲ፡ ገኑ፡ ወይከውን፡ ለክሙ፡ ሰላመ፡ ለዝ
 ሉፋ፡ = ወለእመ፡ ኢተአዝዝክሙ፡ ወኢተወከፍክሙ፡ ዘውስቲቱ፡ ይ
 ሳለቀክሙ፡ ወይከውንክሙ፡ ሐዘነ፡ በበይናቲክሙ፡ ለዝሉፋ፡ ወድጎሬ
 ሁ፡ ትረክበክሙ፡ ኩነኔ፡ ዘይደልወክሙ፡ በእንተ፡ ዕልወትክሙ፡ = ወ
 እግዚአብሔር፡ በሕቲቱ፡ ወወልዱ፡ ዋሕድ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወመ
 ንፈስ፡ ቅዱስ፡ ገባሬ፡ ኩሉ፡ ፍጥረት፡ ይረሲክሙ፡ ለለጅ ለኩልክሙ፡
 ሰላመ፡ ወይርዳእክሙ፡ በኩሉ፡ ጊሩት፡ እንዘ፡ ኢታንቀለቅሉ፡ ወተሀ
 ልዉ፡ ዘእንበለ፡ ርስሐት፡ እንዘ፡ አልብክሙ፡ ጎጢአተ፡ = ወይረሲክ
 ሙ፡ ድልዋነ፡ ለመካነ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ በወልዱ፡ ዘያፈቅሮ፡ እግ
 ዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ሕያው፡ ወመድጎኒነ፡ ዘቦቱ፡ ለክ፡ ምስሌሁ፡
 ስብሐት፡ ለአብ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን ።

ዝንቱ፡ ሲኖዶስ፡ ዘሐዋርያት፡ ዘፈነዉነ፡ ምስለ፡ ቀሌምንጦስ፤
 ወስብሐት፡ ለእግዚአብሔር፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን ።

Lectiones variantes.

Can. I. የሀልዉ:]የሀልው: AT. — ይሠየሙ:]ይሠየም: T.

Can. II. በእንተ: ዘመ"]በእንተ: ከመ: መፍ" A. — አብአ:]
ኢያብአ: T. — ምሥዋዑ:]ምሥዋዕ: T. — ዘያብአ:]ዘያበውአ:
ABT. — ወያዕርጉ:]ወያዐርጉ: B. — ያበውአ:]ዘያበ" T. — አ
ምእንስሳ:]እንስሳ: B, እመ: እንስሳ: A. — ካልአ:]ካልአ: AB. —
ዘአዘዘ:]ዘአዘዘነ: T, + እግዚአብሔር: B, + ኢየሱስ: ክርስቶ
ስ: T. — ወእለ:]ወለእለ: T. — ፍሬያት:]ፍሬያት: T. — ወይ
ትካፈልዎሙ:]ወይትካፈ" AT. — ቆጶስ:]ቆጶሳት: B. — ወለእ
ለ:]ወላዕለ: እለ: B.

Can. III. ወኢይስድዱ: — — ብእሲቶ:] ወኢይስድድ: ኤ"ቆ"
ብ"ወቀ"ወዲ" AB, ወኢይስድድ: ኤ"ቆ" ወለቀሳውስት: ወብ"ወቀ"
ወዲ" T. — ኢያግብእዋ:]ኢያግብእዎሙ: A, ኢ"ዎ: B.

Can. IV. በእንተ: ዕ"]በዕ" B. — ገብረ:]ገብሩ ABT. — አው:
ቀሲስ:]ወቀ" B. — እምቅድመ: ይዔሪ:]እስመ: ኢይዔሪ: A. —
ለይትመተር:]ለይ"ሩ: AB.

Can. V. ቆጶስ:]ቆጶሳት: ABT. — ወዲያቆን:]ወዲ"ናት: T. —
ተግባረ:]ግብረ: AT.

Can. VI. እምከህናት:]እምሥዩማን: ካ" B. — ይንግር:]ዘእን
በለ: ይ" ABT. — ምክንያተ:]ምክንያቶ: AT. — ይሰረይ:]ይስ
ረይ: T. — ጎጢአተ:]ጎጢአት: A, ጎጢአቶ: T. — ዘእዕረገ:]
ዘዐርገ: AT. — በንጽሕ:]በንጹሕ: A.

Can. VII. ወይሰምዕ:]ወኢይሰምዕ: T. — ይገብሩ:]ይፈጽ
ሙ: T. — ወኢይትጫጠው:]ወኢተመጠው: A, ወኢይትመጠ

ው፡ B. — ቊርባነ፡ቅ“] እምቊርባን፡ቅዱስ፡ B. — ወኢይጸልዩ፡] ወኢይጸልዩ፡ A. — ወይደልዎ፡] ወኢይደልዎ፡ B. — ገብረ፡] ግብረ፡ B. — ጋእዘ፡ወሁ“] ግእዝ፡ወሁከት፡ AB.

Can. VIII. ዘኢይሳተፍ፡] ዘይሳተፍ፡ T. — ወለእመሂ፡] ለ T.

Can. IX. ወኢይጸልዩ፡] ወኢትጸ“ T. — ዘተሰደ፡] እለ፡ተሰዱ፡ A. — ጸለዩ፡] ጸለዩ፡ A. — ካህን፡] እምካህናት፡ A. — ውእቱኒ፡] ውእቱ፡ B.

Can. X. ሕዝባዊ፡] እምሕዝባዊ፡ A. — ወይበውእ፡] ወይበእ፡ T. — በመባሕት፡] መባሕት፡ B. — ወይሠዩም፡] ለ B. — ነዋኅ፡] መዋዕለ፡] ነዋኅ፡መዋዕል፡ AT. — ቤተ፡ክ“ለእግ“] ለ T.

Can. XI. ኢመፍትው፡] በእንተ፡ከመ፡ኢመ“ B. — ሕዝብ፡ — — ወያስተሓምም፡] ለ B ob homoeoteleuton. ይክል፡] ኢይክል፡ B. — ያርብሐሙ፡] ያረብሐሙ፡ T, ከመ፡ያርብ“ A. — በባሕቲቱ፡] ባሕቲቱ፡ T.

Can. XII. እመሂ፡] + ኤጲስ፡ቆጶስ፡አው፡ ABT. — ወሐረ፡] ወየሐውር፡ BT. — ወይነብር፡] ወይነብሩ፡ A, ወይገብር፡ B. — በውእቱ፡] በውስቲቱ፡ A. — ነዋኅ፡መዋዕለ፡] ለነዋኅ፡መዋዕል፡ A. — ፈሊስ፡] ወፈሊስ፡ A, ፋሲካ፡ B. — በመባሕት፡] + እዴሁ፡ለ(ኤጲ“) B. — መካኑ፡] መካን፡ B. — ወኢሰምዖ፡] ወኢይሰምዖ፡ T. — ወይቅረብ፡] ወይቀርብ፡ B, ወኢይቅረብ፡ T. — በመካን፡] መካን፡ T. — ከመ፡] ወከመ፡ A. — ወይሬኢ፡] ወይረኢ፡ A, ወይሬሲ፡ T. — ከንቱ፡] ከንቶ፡ T. — ውእቱኒ፡] ውእቱ፡ A.

Can. XIII. አው፡(ዕቅብተ፡)] ለ B. — ኢይከውኖ፡] ይከውኖ፡ T. — አው፡(እንተ፡ተሐዘብዋ፡)] ለ T. — ኢይከውኖ፡] ኢይደልዎ፡] ወኢይከውን፡ T. — እኩሁ፡] አቡሁ፡ T.

Can. XV. ተኅጽወ፡] ተሐፅወ፡ A. — ኅፍረቶ፡] ኅፍረቱ፡ AT. — በመባሕቱ፡] ባሕቲቱ፡ BT. — ከነ፡] አከ፡ T. — ነፍሱ፡] ነፍስ፡ B, ለነፍሱ፡ A. — ወጸላኤ፡] ወጸላኢ፡ T. — ኅፍረቶ፡] ፍጥረቶ፡ B, ፍጥረቱ፡ AT. — ነፍሱ፡] ነፍስ፡ B. — ለሕይወቱ፡] ለሕይወት፡ T.

Can. XVI. በመሐላ፡] በመሕለ፡ (pro በማሕለ፡) A, በኃይለ፡ T. — ሐሰት፡] በሐሰት፡ T. — በሰሪቅ፡] በሰርቅ፡ T. — ወኢይሰደድ፡] ወይሰደድ፡ A. — ኢይትቤቀል፡] ኢይትበ“ T.

Can. XVII. ወካዕበ፡እለ፡] ወለእመ፡ T. — እለ፡] እሉ፡ B. — ሶበ፡] እለ፡ B. — ለባሕቲቶሙ፡] በባሕ" A.

Can. XVIII. ዘኢያአምን፡] ዘኢያአምን፡ AT. — ይኤብስ፡] ይኤብሱ፡ T. — ወይፈቅድ፡] ዘይፈ" B. — ዘያፈርሆሙ፡] ዘይፈርሆሙ፡ B. — ይሰዐር፡] ይሰዐሩ፡ A. — ኢአዘዘ፡] አዘዘን፡ A. — እግዚእን፡] እግዚአብሔር፡ T. — ሶበ፡] ለዘ፡ B. — ይጼዕልዎ፡] ይጽእልዎ፡ T. — ኢተቀየመ፡ወ] ለ A, ኢተበቀለ፡ T. — ወኢተምዕዐ፡] ለ T.

Can. XIX. በርቱዕ፡] በርትዕ፡ T. — ኤጲስ፡] እምኤጲስ፡ T. — በእንተ፡] ለ T. — ኅጢአት፡] ኅጢአቱ፡ T. — ወቀርበ፡] ወቀርቡ፡ T. — መልእክቶ፡] መልእክተ፡ T. — መባሕት፡] መስሕት፡ B.

Can. XX. ክህነት፡] ክህናት፡ A, ሢመት፡ BT. — ወይሰዐር፡] ወይሰዐሩ፡ B. — ወኢበምንተኒ፡] ወኢምንተኒ፡ B. — በከመ፡] እስመ፡ B.

Can. XXI. ይእኅዝ፡] ይትአኅዝ፡ A. — ቤተ፡] በቤተ፡ A. — ተራድአ፡] ዘይትራዳእ፡ A. — ምክናን፡] እምክናን፡ A.

Can. XXII. ለእመ፡ — — ቀሲስ፡] ለእመ፡ መነን፡ ለቀሲስ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ A, ወለእመ፡ መነን፡ አክ፡ ቀሲስ፡ ዘይሜንን፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ T, ወለእመ፡ መነን፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ቀሲስ፡ B. — ወይገብረ፡] ወይግበር፡ AB. — ኢይትረከብ፡] ይትራከብ፡ A. — ፍትሕ፡] ለ B. — ግብረ፡] ለ A. — ይረትዕ፡] ይረትዕ፡ AT. — እስመ፡] ለ A. — ተለውዎ፡] ለ B. — ይከውን፡] ይከውኖሙ፡ T. — ይሴአሎሙ፡] ይሴእሎሙ፡ B, ይሰአሎሙ፡ A.

Can. XXIII. ዘሰደዶ፡] ዘሰደደ፡ AT. — ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ (alter) ለ ABT.

Can. XXIV. ነኪር፡] ነኪረ፡ T. — እለ፡] አላ፡ AB. — ዘእንበለ፡] ለ T. — ለእመቦሙ፡] ለእመቦ፡ B.

Can. XXV. መፍትው፡ — — ብሔር፡] መ"ያእምር፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ (ወ?) ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከሉ፡ ብሔረ፡ B, መ"ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ያብእ፡ ከሉ፡ ብሔረ፡ T. — ወኢይግበሩ፡] ወኢይገብሩ፡ A. — ምክረ፡] መንክረ፡ A. — ወይግበሩ፡] ወይገብሩ፡ A. — እለ፡] ለእለ፡ B. — ምክናኖሙ፡] ምክናኑ፡ AB, ምክናን፡ T. — ኢይግበር፡] ኢይግበሩ፡ AT. — ወኢምንተኒ፡] መንተኒ፡ B, ወመንተኒ፡ T. — ኤጲስ፡ ቆ

ጳጳስት]፡ኤ“ቆጶስ፡ T. — ከመዝ፡]ወከመዝ፡ T. — ኩሎሙ፡] ^
AB. — ይኩኑ፡]ይኩን፡ BT. — ኅብረተ፡]ንብረተ፡ B. — ወይ
ሴባሕ፡]ወይሰባሕ፡ B. — እምኩናኑ፡] + ዘዚአሁ፡ T. — ኅበ፡ዘ
ኢ“ዚ” ^ T. — ወእለ፡]ወለእለ፡ T.

Can. XXVI. ወኢገሠጸ፡]ወገሠጸ፡ T. — ይጌሥጽ፡]ይትገሠ
ጽ፡ B. — ሐረ፡]ኢሐረ፡ T. — ወኢየጎድግ፡]ኢይጎድግ፡ ABT. —
ይባእ፡]ኢይባእ፡ T. — ውስተ፡] ^ AT. — ከመዝ፡]ወከመዝ፡ T.

Can. XXVII. በበዓመት፡]በዓመት፡ AT. — ወይጠይቁ፡]ወ
ይጠይቅ፡ AB, ወይጠመቁ፡ T. — ይኩን፡ — — ጉባእ፡] ^ A
ob homoeoteleuton. — በመንፈቀ፡]በማእከለ፡ B.

Can. XXVIII. ንዋየ፡] ^ ABT. — ከመዘ፡]በከመ፡ T. — ነ
ጸረ፡]ነጽር፡ A. — ላዕሌሁ፡]ላዕሌሆሙ፡ A. — እምኔሆሙ፡] ^
A. — ረባሐሉቱ፡]ረብሐ፡ለዘሉቱ፡ T. — ወለእመሂ፡]ለእመ፡ T.

Can. XXIX. ወኢመኑሂ፡]መኑሂ፡ B, ዘእምነሂ፡ T. — ወኢ
ምንተኒ፡]ወኢበምንተኒ፡ A. — በምክረ፡]ምክረ፡ T.

Can. XXX. ለእመበ፡ንዋየ፡] + ኤጲስ፡ቆጶስ፡ B. — ወያ
እ“ንዋየ፡] ^ T. — ኤ“ቆ“በምክ“] ^ B. — ንዋየ፡(ቤተ፡ክ“)]
^ AB. — ወአዝማድ፡]ወዘመድ፡ B. — ኢያእመሩ፡]ያእምሩ፡ A,
ኢያእምሩ፡ T. — ወከመ፡ኢይትሀጉል፡ን“ኤ“ቆ“] ^ ob homoeo-
teleuton. — ወአዝማዲሁ፡]ወአምሳሊሁ፡ T. — ሞቱ፡]ሞት፡ BT.

Can. XXXI. እንከ፡] ^ B. — ዘይመልከ፡]ከመ፡ይምልከ፡
T. — ነፍሳተ፡]ነፍሰ፡ BT. — ኩሎ፡]ኩሎሙ፡ T. — የአዝዘ
ሙ፡]ይኤዝዘሙ፡ T. — ነዳያነ፡] + ምስሌሁ፡ T. — ወይርከብ፡]
ወይረከብ፡ T. — ከነ፡]ከኑ፡ B. — በኅቤሁ፡]በኅቤከ፡ B. — አ
ኀው፡ — — በኅቤሁ፡] ^ T. — ነግድ፡]ለነግድ፡ A. — እለ፡]ለ
እለ፡ A. — ይሔውጽዎ፡]የሐውጽዎ፡ B. — እምዘፈ“]እምኩ
ሉ፡ዘፈ“ B. — ሕገ፡]በሕገ፡ T. — ይኤዝዘሙ፡]ይኤዝዝከሙ፡
B. — ይሴሰዩ፡እምሥ“] ^ T. — እምሥዋዕ፡]ለምሥዋዕ፡
B. — ኢይጸብኩ፡]ኢይፃኡ፡ B, ኢይጸምዑ፡ T. — ኅበ፡]በ
ኅበ፡ T.

Can. XXXII. በእንተ፡] + ኅበ፡ A. — ተውኔት፡]ቤተ፡ቲ“
T. — ወያበዝኅ፡]ወያብዝኅ፡ A. — አው፡(ቂ፲ስ፡)] ^ T, ወ AB. —
አው፡(ዲ“)]ወ ABT. — ዘየአምር፡ — — ይክልኦ፡]ዘየሐውር፡ወ

ኢይኅድግ፡መፍትወ፡ይክልእዎ፡ A, ዘየ"ወየኅድግ፡በድልው፡ይ ክላእ፡ B, ዘየ"ወይአምር፡ወይኅድግ፡በድልው፡ይልአክ፡ T.

Can. XXXIII. ንኤዝዝ፡] + እንከ፡ B. — ይትመተር፡]ይት መተሩ፡ ABT. — እንከ፡] ጌ A. — ይእቲ፡] ጌ B.

Can. XXXIV. ለዘያስተራኩስ፡] ለዘያረኩስ፡ B, ለዘያስተረ" A. — እመሂ፡] ጌ A. — ወአከ፡] አከ፡ A. — ሠናይ፡] ሠናያን፡ A. — ፈጠር፡] ፈጠርመ፡ A. — ውእቱ፡] ጌ B. — ዘይፀርፍ፡] ይፀ" BT. — ወከግሁ፡] + ካዕበ፡ A.

Can. XXXV. ለዘይትዌ"] ለዘይትወ" AT. — ይትኔሰሑ፡] ይኔ ሰሑ፡ BT. — ለእመ፡(ለእለ፡ A) — ለዘይትኔሳሕ፡] desunt ob homoeoteleuton B. — ኢፈቀደ፡] ፈቀደ፡ T. — እምኅጢአቱ፡] እም ኅጢአቶሙ፡ B, በእንተ፡ኅጢአቱ፡ A. — በሰማያት፡] ዘበል" B. — ዘይትኔሳሕ፡] ዘይኔሰሕ፡ BT.

Can. XXXVI. ወኢሰትየ፡] ወኢይስተይ፡ B. — ሕዝብ፡] ሰ ብእ፡ B.

Can. XXXVII. ምሥያጣት፡] ምሥያጥ፡ T. — በማኅደረ፡— በፍኖት፡] + በማኅደር፡ A, + ወበማኅደር፡ B, ነግድ፡ በምንዳቤ፡ ፍኖት፡ ወበማኅደር፡ T. — ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡] ቀሲስ፡ አው፡ ዲያቆን፡ ABT. — አው፡ ዕዉረ፡ አው፡] ጌ T. — ዘዕዉስ፡] ጀእም ካህናት፡ ዘፅ" BT.

Can. XXXVIII. ቀሲስ፡] + አው፡ ዲያቆን፡ T. — ዘኢይሜ ሀር፡] ዘይሜሀር፡ T. — ወኢይሜሀርመ፡] ወይሜሀርመ፡ T.

Can. XXXIX. ለእመ፡] ሶበ፡ AB. — ዘይጼነስ፡] ዘይጼንስ፡ T. — እነሁ፡] እኅዋሁ፡ B.

Can. XL. ቤተ፡ክ"] ጌ B. — መጻሕፍት፡] ጌ A. — ወካህ ናት፡] ወለካህናት፡ AB.

Can. XLI. ዘይዛለፍዎ፡] ዘይዛልፍዎ፡ T. — በዝሙት፡] በዝ ሙቱ፡ T. — ካልእ፡] ካልአ፡ AT. — አው፡ በምርዕት፡] ጌ B. — ካልእ፡] ጌ B. — ወለእመ፡ተዛ"] ወለተዛ" B.

Can. XLII. ወክሕ"ክህ"] ወክህ" A. — ክህነት፡] ካህናት፡ A. — ስመ፡ክር"] እስመ፡ክር" A. — ስመ፡ክህ"] እስመ፡ካህናት፡ A.

Can. XLIII. ዘቡቱ፡] ጌ T. — ነፍሱ፡] ነፍስ፡ B. — ዘኢጥ ቡሕ፡] ዘኢዝቡሕ፡ A. — ቦቱ፡] ሎቱ፡ T. — ኮነ፡] ጌ B.

Can. XLIV. እምከህ"] እምከህነት፡ B. — ዘእንበለ፡ሰ"ዐባይ፡] ዘእ"ዐባይ፡ (A ዐባይ፡) B.

Can. XLV. ሕዝባዊ፡] እምሕዝባውያን፡ T. — ይጸሊ፡] ይጸልዩ፡ BT, ኢይጸልዩ፡ A. — ይሰወፍ፡] ይሰወር፡ BT.

Can. XLVI. ወዘይትጌዩል፡] ወዘይትጎዩል፡ AT. — ካልኡ፡] ካልእ፡ BT. — ወለእመ፡ኮነ፡ሕ"ተ"ድ"] ወለእመ፡ተኦጋለ፡ሕ"ለድንግል፡(ድንግለ፡T) AT. — ትትፈጎር፡] ትትጎፈር፡ B. — ይንበር፡] ይነብር፡ T. — ተጎዩላ፡] ተሐያለ፡ A. — ወለእመሂ፡] ወለእመ፡ AT, ለእመ፡ B. — ኮነት፡] ጎ A.

Can. XLVII. ረከበ፡] ተረከበ፡ T. — ተሠይመ፡] ተሠይሞ፡ T, ተሠዬም፡ (pro ተሠዬመ) A. — ውእቱኒ፡ወዘ"] ጎ T. — ወዘሜሞ፡] + ይሰወር፡ B. — እምጎበ፡] ዘእምጎበ፡ A. — ኢይከውን፡] ጎ A. — ይኩን፡] ይኩን፡ B. — አው፡ተሠይመ፡] በተሠይመ፡ B. — ይከውን፡] ኢይከውን፡ A, ኢይከውን፡ B.

Can. XLVIII. ወረብሶ፡ወዐርብ፡] ወረብሶ፡ወዐርብ፡ BT. — ኢጸመ፡] ጸመ፡ B. — ወዐርብ፡] ወዐርብ፡ A. — ይሰወር፡] ጎ A. — ኢከልኦ፡] ኢከልኦመ፡ AB. — ኮነ፡] ጎ T.

Can. XLIX. ወይንብር፡] ይንብር፡ A, ይግበር፡ B. — አሥኃ፡] ንስሐ፡ T. — በዓሎመ፡] በበዓሎመ፡ B.

Can. L. ዘኮነ፡] ጎ A. — እምንዋዩ፡] ንዋዩ፡ A. — ለእመ፡ — — ክርስቲያን፡] ጎ ob homoeoteleuton B. — አስተርአዩ፡] አስተርአዩ፡ ለእመ፡ አስተስረዩ፡ ሎቱ፡ T. — ግብር፡ጎጠ"] ግብረ፡ጎጢአተ፡ T.

Can. LI. ያስተዋድይዎ፡] አስተዋድይዎ፡ A. — ይጸውዕዎ፡] ይጸውዕዎ፡ B. — ቆጶሳት፡] ቆጶስ፡ B. — ወይትአመን፡] ወተአመን፡ T. — ጎጢአቶ፡] ጎጢአቱ፡ AT. — ዘይደሉ፡] ይደሉ፡ T. — ኤጲስ፡ቆጶሳት፡] ወ] ጎ ABT. — ይጸውዕዎ፡] ይጸውዎ፡ A. — በዘይደሉ፡] ዘይደሉ፡ T. — ይኩን፡] ኢይኩን፡ AB.

Can. LII. ወኢስምዕ፡አሐዱ፡] + ኤጲስ፡ቆጶስ፡ ABT. — ስምዕ፡] ወኢይስምዕ፡ A. — ዕልዋን፡] እምዕልዋን፡ B. — አሐዱ፡] + ኤጲስ፡ቆጶስ፡ ABT. — በአፈ፡] እምአፈ፡ AB. — ለኤጲስ፡ቆጶስ፡] ለጳጳስ፡ A. — ለወልዱ፡] ለውሎዱ፡ A. — ይትዋረሱ፡] ይትዋረስ፡ BT. — ወኢየሀብ፡] ወኢተሀብ፡ B. — ወኢይደሉ፡] ወይ

ደሉ፡ B. — ርስተ፡] ርስተ፡ T. — ለእመ፡] ለእለ፡ B. — ወይ
ነሥኡ፡] ወይንሥኡ፡ B, ይንሥኡ፡ A. — ይትኩነን፡] ይትኩነን፡
ABT. — ሐንካሰ፡] ሐንካሰ፡ BT. — ወይደልዎ፡] ወኢይደልዎ፡
AT. — እስመ፡] ለ T. — ነፍስ፡] መንፈስ፡ T. — ከዋና፡] ዘከነ፡
BT. — ኢይዘረዉ፡] ኢይዝከሩ፡ T. — ወኢይጸሊ፡] ወኢይጸሊ፡ A.

Can. LIII. ዝንቱ፡] ለ B. — ወኢይደልዎ፡] ወይደልዎ፡ B. —
ምርከብ፡] እምርከብ፡ A. — ግብረ፡] ለግብረ፡ A. — ወለእመአኮስ፡
— — ቆጶስና፡] ወለእመ፡ ኢግብረ፡ ኤጲስ፡ ቅጶስ፡ T, ወለእመስ፡ ኢ
ይግብር፡ ኤ“ቆ” AB. — ለክልኤ፡] ለ A. — በመባሕት፡] መባ“
B. — አጋእዝቲሁ፡] አጋ“ሆሙ፡ T. — ከመ፡] ወከመ፡ B. — ኢ
ይኅዝኑ፡] ኢያኅዝኑ፡ A. — አጋእ“] አጋ“ሆሙ፡ AT. — አናሲ
ሞስ፡] ለ ABT. — ወያግዕዝዎ፡] ወአግዕዝዎ፡ A. — እምአብ“]
እምአጋእዝቲሆሙ፡ T.

Can. LIV. ወይርከብ፡] ለ T, ወይረከብ፡ A. — ሢመተ፡]
ለ AT. — ሀቡ፡] የሀቡ፡ T. — አው፡] ለ T, ወ A.

Can. LV. ይትወከፉ፡] ይትወከፍ፡ B. — እሉ፡] ለ A. — ለካ
ህናት፡] ከህ“ T, አካህናት፡ A. — እሙንቱ፡] ለ T.

Can. LVI. ትእዛዝ፡ ፶ ወ፩ =] ጉልቀ፡ (pro ጉልቁ፡?) T. —
ዘሩት፡] + ፰ መጻሕፍት፡ (Octateuchus) T. — ዘአስቲር፡] ዘይስታር፡
A, ዘአስቲር፡ T. — ዘንተ፡ መሀሩ፡] ወዘትምሀሩ፡ T. — ወልደ፡
ሲራክ፡] ዘሲ“ T. — ዐቢያ፡] ዐቢይ፡ T. — መጻሕፍትኒ፡] + ዚ
አነ፡ A, + ነ T. — ሕግ፡] ለ T. — ዘውእቱ፡] ዝው“ A.

Can. LVII. አኤጲስ፡ ቆ“] ኤጲስ፡ ቆ“ BT. — ዛቲ፡] ባቲ፡ T. —
ወትደኅኑ፡] ወትደኅኑ፡ A, ወትደኅኑ፡ T, ወትደኅኑ፡ B. — ለዝ
ሉፉ፡] ለ B. — ወደኅሬሁ፡] + ሐዘነ፡ ወ BT. — ተረክበክሙ፡]
ትረክቡ፡ T. — ወወልዱ፡] ወልድ፡ T, ወወልድ፡ B. — ቅዱስ፡]
ለ T. — ይረሲክሙ፡] ይረስየክሙ፡ B. — ሰላመ፡] በሰላም፡ BT. —
እንዘ፡] ወእንዘ፡ BT. — ኢታንቀለቅሉ፡] ኢታንቀለቅሉ፡ BT. —
ዘያፈቅሮ፡] ዘያፈቅር AT. — ምስሌሁ፡] ለ BT. — ዘፈነዉነ፡] ዘፈ
ነውነ፡ B, ዘፈነዉ AT.

Versio.

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unici Dei. — Haec est Synodus ecclesiae, quam apostoli tradiderunt per manus Clementis, quem olim legaverunt.

Canon I. Quot episcopi interesse debeant ordinationi episcopi. — Ordinetur episcopus per duos aut tres episcopos. Presbyter vero et diaconus et reliqui clerici ordinentur auctoritate¹ unius episcopi.

Can. II. De iis, quae afferri oportet ad altare. — Si quis episcopus aut presbyter alia quaedam attulerit ad altare Domini, praeter ea, quae afferri et sacrificari iussimus, vel [si] mel², aut lac, aut aliquid avium aliarumve bestiarum afferat, praeter ea, quae Dominus

¹ Omnes codd. praebent **በመብሐተ፡፩ ኢ"ፋ** : pr. *cum permissione unius episcopi*; sed nemo est quin videat, hanc lectionem canonis sensui minime convenire. Quare conjicio pro **በመብሐተ፡** esse legendum **በባሕተ፡** (*per unum tantum episcopum*). — In recensione altera statuitur, tum episcopum, tum alios clericos ordinandos esse die dominica (**በሐንበተ፡ክርስቲያን** : pr. : *in sabbato Christianorum*).

² Addit versio Coptica : **ἰε οὔρικερων ἐὰν θάμνοσφ ἐπὶ μᾶ ἵοι τὴρ π** vel *potum inebriantem* (σῖκερα) *factitium pro vino*. Fusius in canonibus, quos „Abtelisât“ (titulos) vocant : — — **ሥራበ፡ሦከር፡ወምንተኒ፡ሜስ፡ወይን፡ ዘግቡር፡በእሳት፡አው፡ወይን፡ዘግቡር፡በፀሓይ** = [pro vino naturali] *potum inebriantem, et vinum aliquod igne factum, aut vinum sole factum*. Cf. versionem

titulorum Arabicam apud *Beveregium* ad h. can. : [عوض الخمر النقي الخالص] شراب سكر (مُسَكَّر) ؟ او شيء من الانبذة الغريبة المعمولة بالنار او غيرها.

noster statuit: deponatur. Neque fas est aliud quid affere ad altare, nisi spicas uvasque suo tempore, et oleum sanctae lampadis, atque thus tempore sancti sacrificii. Caeteras vero fruges domum mittant, sintque [illae] episcopi et presbyterorum; ad altare autem ne eas afferant. Distribuantque eas episcopus et presbyteri etiam reliquis clericis.

Can. III. Ne ejciant episcopus et presbyter et diaconus uxorem suam sub praetextu officii divini.¹ Si vero ejecerint: segregentur; et si eam non reduxerint atque receperint: deponantur.

Can. IV. De die, quo oportet Pascha celebrari. — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus sanctum Pascha celebraverit cum Iudaeis, ante aequinoctium [vernum]: deponatur.

Can. V. Ne se immisceant episcopus et presbyter et diaconus negotiis huius saeculi; si vero se [iis] immiscuerint: deponantur.

Can. VI. Si quis episcopus aut quilibet ex clericis tempore Missae non sumserit eucharistiam, causam huius rei dicat²; et si quid ipso indignum contigerit³: venia ei detur. Si vero causam suam non dixerit: segregetur, quoniam hominibus auctor factus est scandali et effecit, ut offenderentur de eo, qui sacrificium obtulit, quasi non in munditie sacrificasset.

Can. VII. Quivis fidelis, qui ecclesiam ingreditur et scripturas audit, non autem subsistit, donec [fideles] preces absolverint, neque sanctam eucharistiam sumit: — pro tali ne faciant preces; debetur

¹ Gr. εὐλάβεια. Aethiops vero ad verbum reddidit Copt. **ⲙⲉⲧⲣⲉⲓⲥ ⲡⲟⲩⲧ** *cultum* (s. ministerium) *Dei*. — Videtur interpres Copticus pro εὐλάβεια legisse εὐσέβεια, quam vocem fere ubique illo modo vertit.

² Quamquam omnes codd. exhibent: **ⲙⲕⲛⲟⲗⲁ ⲉⲃⲉⲣⲉⲛⲧⲉ** *quin* (s. priusquam) *dicat causam*, tamen **ⲙⲕⲛⲟⲗⲁ** in textum non recepi: verborum enim contextus istud **ⲙ** plane excludit. Quodsi enim **ⲙ** retinere velles, in enunciatione condicionali deesset apodosis; ut praetermittam, quod verba: *dicat causam* respondeant iis, quae mox sequuntur: *si vero causam non dixerit*. Omisso vero **ⲙ**, textus Aeth. consentit cum Graeco (τὴν αἰτίαν εἰπῶν) nec non cum versionibus Syriacis. Etiam in recensione altera et in „Abtelisât“ legitur **ⲉⲃⲉⲣⲉⲛⲧⲉ** (s. **ⲗⲉⲃⲉⲣⲉⲛⲧⲉ**) sine **ⲙⲕⲛⲟⲗⲁ**. Versio Coptica habet: **ⲓⲉ ⲉⲓⲁⲱⲱ ⲛⲁⲩⲧⲓⲁ** *si causam dicat*.

³ Graecus (quocum consentiunt versiones Syr. et Copt.) habet: καὶ ἐὰν ᾗ (sc. ἡ αἰτία) εὐλογος, quae verba alium praebent sensum. Sensus textus Aeth. esse videtur: Si quid contigerit, quod eum sacrae communionis indignum reddit.

enim ei segregatio, quoniam rixam atque perturbationem parat ecclesiae.

Can. VIII. Si quis cum eo, qui nullam mysterii partem habet¹ [i. e. cum segregato], preces fecerit, etiamsi domi: segregetur.

Can. IX. Ne orent [clerici] cum (clerico) segregato. — Si quis clericus oraverit cum clerico segregato: etiam ipse segregetur.

Canon X. Si quis clericus aut laicus segregatus profectus fuerit in [aliam] civitatem, quasi non esset segregatus, atque hanc civitatem ingrediatur sine permissione [episcopi]² et ordinetur: segregentur tum ipse tum is, qui eum ordinaverit. Quodsi iam segregatus fuerit, in longius tempus segregetur, quoniam ecclesiam Domini fefellit.

Can. XI. Non licet episcopo derelinquere dioecesim suam et in alia ordinari — quamvis populus eum ad hoc impulerit, — nisi propter utilitatem et [nisi] eum impellant, ut hoc faciat, quod utilitatem posset praebere iis, qui ibi sunt, verbo veritatis. Hoc vero ne faciat solus [i. e. sua ipsius auctoritate], sed multorum episcoporum iudicio et supplicatione maxima.

Can. XII. Si quis presbyter³ aut diaconus aut quilibet ex cleri gradibus dereliquerit sedem suam et in aliam sedem profectus fuerit atque hoc loco per multos dies migrans maneat⁴ sine permissione episcopi: hunc nos iubemus non amplius munere suo fungi. Si vero insuper episcopus ad eum miserit, ut rediret ad locum suum, neque [ille] ei obtemperaverit: segregetur a munere suo, et eo loco, ubi est, communicet tamquam laicus. — Quodsi episcopus, apud quem versatur, eum susceperit tamquam clericum, atque hoc decretum, quod nos statuimus, pro nihilo reputet: segregetur et hic episcopus tamquam magister praevaricationis legis.

Can. XIII. De eo, qui duas [uxores] aut viduam duxerit. — Qui post baptismum duas [uxores] duxit aut concubinam, non potest

¹ Sic etiam Copt.: *ⲡⲉⲗⲗ ⲡⲉⲧ ⲕⲟⲓⲛⲱⲛⲓⲛ ⲁⲛ ⲙⲉⲣⲉⲧⲏⲣⲓⲟⲛ*.

² Vox *ⲡⲉⲛⲁⲕⲏⲧ*: non solum hic, sed etiam in aliis quibusdam canonicis sensu *ⲡⲉⲛⲁⲕⲏⲧ*: *ⲡⲉⲛⲁⲕⲏⲧ*: [literae commendaticiae gr. γράμματα συστατικά] accipienda esse videtur.

³ Codd. habent *ⲁⲡⲟⲥⲧⲏⲧⲏⲥ*: caet. At omisi *ⲁⲡⲟⲥⲧⲏⲧⲏⲥ*, quod huc non quadrat neque in textu Graeco neque in aliis versionibus invenitur.

⁴ Pro *ⲡⲉⲧⲏⲧⲏⲥ*: — — *ⲁⲡⲁⲛ*: cod. B habet inepte: *ⲡⲉⲧⲏⲧⲏⲥ*: — — *ⲁⲡⲁⲛ*: et Pascha celebrat.

ordinari episcopus nec presbyter nec diaconus, neque ullo modo adnumerari debet clericis. — Qui duxit viduam, aut suspectam, aut stupratam¹, aut meretricem, aut ancillam, aut scenicam, non potest ordinari episcopus nec presbyter nec diaconus, neque ullo modo clericis adnumeretur. — Aut qui cohabitavit² cum duabus sororibus vel cum filia fratris sui³, clericus esse non potest.

Can. XIV. Clericus, qui pro aliquo fidejussionem dat⁴, deponatur.

Can. XV, De eunuchis. — Si [quis] per vim eunuchus factus fuerit ab hominibus vel si in bello⁵ virilitatem ei exciderint, vel si ita natus fuerit et dignus sit: ordinetur episcopus. — Si vero se ipsum [pr.: sua ipsius auctoritate] castraverit, clericus fieri non potest, quoniam sui ipsius occisor et creationis Dei inimicus factus est. — Et si quis clericus virilia sua amputaverit: deponatur, quoniam nonnisi sui ipsius occisor est. — Laicus autem, qui se ipsum excidit, segregetur in tres annos, quoniam nonnisi suae ipsius vitae inimicus factus est.

Can. XVI. De eo, qui scortatus est aut falsum juravit aut furatus est. — Episcopus aut presbyter aut diaconus, qui in fornicatione aut perjurio aut furto deprehensus fuit, deponatur; non vero segregetur. Dicit enim [scriptura]: „Dominus non exigit⁶ vindictam his de uno crimine.“

Can. XVII. Et [ita] etiam reliqui clerici.⁷ — Ii, qui lectores

¹ **አንተ፣ አስተኅረርዋ**: secundum Copt: **οὐκ ἐὰν ὀλεσθῇ** quam ignominia affecerunt. Tattamius, textum Graecum (**ἐκβεβλημένῃ**) secutus, vertit: „one who has been divorced“ (?).

² **ነበረ፣ ምስሉ**: respondent Coptici: **Ἀφῆκεν αὐτὴν μετὰ** manuit s. habitavit cum.

³ Notandum est, etiam in nonnullis codd. Graecis pro **ἀδελφεῶν** (= **ወለተ፣ አጉሁ**) legi **ἀδελφῇ** (= **ወለተ፣ አስሁ**).

⁴ Versio Copt. habet: **ἔσθῃ ὁ ἄνθρωπος ἐν πτωρί** „qui hominem ut vadem accipiet“, quare nescio, an Tatt. recte verterit: „who shall become a surety.“

⁵ Num liceat vocem **ἁλῆ**: pugna, bellum eodem sensu accipere, quo gr. **διωγμός** persecutio, asservare non audeo; saltem lexica hanc significationem ignorant.

⁶ Licet etiam vertere: Dicit enim Dominus: Non exigam caet.

⁷ Etiam in versione Copt. verba **ወካዕ**: caet. canonem incipiunt, quamvis ad canonem antecedentem sint referenda.

et cantores sunt, si in Clerum intrant uxoremque ducere voluerunt, ducant. Nos vero eos solummodo [uxores] ducere iubemus, dum lector es sunt; non autem iis licet, postquam [majorem] ordinem adepti sunt.

Can. XVIII. De clerico, qui quemlibet percutit. — Episcopum aut presbyterum, qui Christianum aut infidelem, postquam peccavit, percutit atque hac re hominibus terrorem vult injicere, nos deponi iubemus. Nullo enim loco Dominus noster praecepit, ut hoc faciamus; quia, quum eum percuterent, [ipse] non percussit, et quum ei maledicerent, non maledixit, et quum dolore eum afficerent, non vindictam paravit neque iratus est.

Can. XIX. De eo, qui juste e clericis depositus est. — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus, propter crimen manifestum juste depositus, protervus sit et accedat ad pristinum munus suum¹ occupandum: ex ecclesia prorsus discedat.

Can. XX. De eo, qui per munera ordinatus est. — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus dignitatem clericalem per munera adeptus fuerit: deponatur, atque deponatur etiam is, qui eum ordinaverit et in perpetuum ab administratione sacerdotii excludatur; nullamque cum eo habeant societatem, sicut Simonem Magum a me removi: ego Petrus.

Can. XXI. De eo, qui auxilio [principum] utitur ad obtinendam ecclesiam. — Si quis episcopus auxilio principum huius mundi praefecturam adeptus fuerit et ecclesiam per illos possideat: deponatur. Et segregentur tam ipse quam illi, qui ei adhaerent.

Can. XXII. De presbytero, qui aspernatur episcopum. — Si quis presbyter episcopum aspernatus fuerit et ab eo se separet aibique altare exstruat, quin in iudicio nullum crimen in episcopo deprehendatur, quum innocens sit ratione officii divini: deponantur tum ipse tamquam dignitatis cupidus, tum omnes clerici, qui ei adhaerent; quoniam re-

¹ Verba, a me uncis inclusa, በመዋለ፡ መበሕት፡ (pr.: in diebus permissionis) mihi quidem sunt obscura; in versione ea non reddidi. Fortasse nonnisi glossema sunt ad እንተ፡ትከት፡ (pristinum). Lectionem cod. B (በመ"መከሕት፡) secutus vertas: in diebus offensionis s. peccati i. e. si ausus fuerit pristinum officium occupare, quin a crimine absolutus eique licentia ad munus recipiendum concessa sit. An interpretes Aethiops pro Copt. ስርዐተ ሥጵረ (omnibus diebus i. e. semper) legerit; ስርዐተ ሥጵረ (in diebus peccati)?

bellis est. Laici vero, qui ei adhaerent, segregentur. Atque hoc fiet, quum episcopus eos exhortatus fuerit semel et bis et tertio.

Can. XXIII. De presbytero aut diacono, quem episcopus segregavit. — Si quis episcopus¹ presbyterum aut diaconum segregaverit, alius episcopus ne [eum] recipiat; nisi is, qui eum segregavit, ei permiserit aut mortuus sit.

Can. XXIV. Ne recipiat peregrinus episcopus presbyterum et diaconum — quos tamquam inferiores clericos suscipiat² — nisi iis sit permissio, ut ordinentur et consocientur. Et si praedicatores veritatis sunt, recipiantur. Sin minus: dentur iis, quae postulant [i. e. quae iis necessaria sunt]; ne vero associentur. Sunt enim multi improbi huiusmodi.

Can. XXV. Nosse debet metropolita episcopos totius provinciae; hos autem scire oportet, quis inter ipsos primus sit eumque metropolitam [s. patriarcham] nominent. Neve sententiam gravem dicant sine voluntate primi. Unusquisque gerat rem suam, quae ipsi convenit ratione dioecesis suae populique, qui est sub ipsius jurisdictione. Sed ne ille quidem, qui super eos metropolita constitutus est, faciat quidquam absque consilio omnium episcoporum. Hoc modo omnes efficiant unam societatem et glorificabitur Deus per Christum Jesum et Spiritum sanctum. — Ne audeat episcopus ordinationem facere extra dioecesim suam, in pagis ad eum non pertinentibus. Quodsi deprehensus fuerit hoc fecisse absque conscientia ejus, qui in hoc loco et in [his] pagis et civitatibus principatum tenet, deponantur et ipse et ii, quos ordinavit.

Can. XXVI. Si quis episcopus ordinatus sit, et non erudiverit neque populi ipsi commissi curam habuerit: segregetur, donec erudiat. Eodem modo et presbyter et diaconus. Si vero profectus fuerit [ad erudiendum] eumque [populus] non recipiat³, et quidem non suo consilio, sed consilio populi: ipse quidem episcopus maneat; clerici vero

¹ Non est dubium, quin (consentiente versione Copt.) ante **ለአመ፡ ሰደደ፡** sit suppleendum **ኤጲስ፡ቆጵስ፡**. Secus **ሰደደ፡** mutandum esset in **ተሰደ፡** [si quis presbyter aut diaconus] *segregatus fuerit* scil. ab episcopo.

² i. e. qui ad eum veniunt, ut recipiantur tamquam inferiores clerici. Sed valde dubito, utrum verba satis obscura **አለ፡ይትመ"ከ"ን"ከ"** recte verterim, an potius lectio cod. T (**አላ፡**) sit praefenda [sed suscipiat (eos) tamquam inferiores clericos]. — Caeterum e codd. est incertum, num **ይትመጡ፡** an **ይትመጠ፡** legendum sit.

³ Sic textum Aeth., sine dubio corruptum, restituendum putavi secundum vers. Copt. [**ἔγραπ ἄε ἀφ᾽ ὑποτάκων ἐκ τῆς ἐκκλησίας**].

hujus civitatis segregentur, quia tali modo¹ non admonuerunt populum.

Can. XXVII. Fiat synodus episcoporum bis in anno; et administrationem officii divini explorent atque errores offensionesque, quae in ecclesia sunt, explanent. Prior synodus fiat media Pentecoste², altera vero synodus duodecima [die mensis] Tekemt.³

Can. XXVIII. Episcopus curam gerat bonorum⁴ ecclesiae, ea-que administret tamquam is, quem Dominus inspicit. Non ei licet, quidquam ex iis sibi soli ut lucrum sumere, nec bona Domini affinibus suis donare, quamvis sint pauperes. Neque ei licet, bona ecclesiae vendere sub praetextu illorum.

Can. XXIX. De consultatione cum episcopo. — Ne quis ex presbyteris et diaconis quidquam agat, nisi consilio episcopi. Ille enim

¹ Si pro **ከወዝ** emendare velles **ከከመዝ** vertendum esset: quia non admonuerunt populum huiusmodi, quocum consentiunt Graecus [τοιοῦτον λαοῦ] et Copt. [ⲕⲓⲛⲁⲓ ⲕⲁⲓⲟⲥ]

² In textu Graeco legitur: τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς. Ita etiam recensio II. (**በረ-በፊ : ሰንበተ : ጳንጠቆስጤ :**) et versio Copt. — Quibus minime repugnat titulorum versio Arabica (cf. Bevereg. ad h. c.): **في الجمعة الرابعة بعد الفصح** in quarta hebdomade post Pascha, siquidem olim voce „Pentecostes“ latiore sensu totum tempus inter festum Paschae et festum Pentecostes intelligeretur. Quare etiam Zonaras locum nostrum explicat verbis: τὴν τετάρτην ἑβδομάδα τὴν μετὰ τὸ πάσχα.

³ Revera Abyssinorum mensis Tekemt, quippequi die X. Octobris sec. Cal. Greg. incipiat, respondet mensi Octobris (Ὀκτωβριανός). In „Abtelisât“ legitur: **አመ : ፲ወ፪ ለታስሪን : ቀዳሚ : . . . ዘው-እቲ : ጥቅምት : die XII. Târin (Târin) prioris qui est Tekemt.** Ita etiam Arabs: **في الثاني عشر من تشرين الأول**. A decreto illo apostolorum in ecclesia Abyssina festum quoddam, die XVIII. mensis Mijäzjâ celebrandum, nomen duxit, quod **በዓለ-ረከብ**: festum conventus (sc. episcoporum) vocant. (cf. Lud. hist. Aëth. III. c. 6). Respondet festo, quod Graeci μεσοπεντηκοστή appellant et dominica tertia post Pascha celebrant.

⁴ Non dubitavi, ante **ቤተ : ክ** vocem **ንዋየ** supplere, quamvis haec in codd. desit. Nam ut taceam, quod illa vox in textu Graeco nec non in omnibus versionibus occurrat, jam eam postulant suffixa plur. in vocibus **ደሥርዳው :** et **እምኔሆው :**. — Pro **ላዕሌሁ :** in cod. T legitur **ላዕሌሆው :**, cuius suffixum etiam ad **ንዋየ** referri debet (tamquam ea, quae Deus inspicit). Praetuli autem **ላዕሌሁ :**, quod etiam interpret Copt. legerat: **ጌወር ፍቕተ በፔፕሮግግፕ ፎጳወፓ** (Tatt. liberius vertit: „as in the presence of God.“)

is est, cui populus Dei concreditus est; et ipse etiam is, qui animarum eorum rationem reddet.

Can. XXX. Nosse debent seorsum res proprias episcopi, si quidem proprias habet, ac nosse debent etiam bona Domini, ut episcopus, si moriturus sit, de bonis suis disponat [eaeque] cui vult, donet; ne bona episcopi pereant sub praetextu bonorum ecclesiae, vel¹ si forte habet uxorem et filios et affines aut servos. Non est enim rectum², quod bona ecclesiae pereunt, propterea quod bona episcopi ignoraverunt; neque [rectum est], quod pereunt bona episcopi et affinium ejus sub praetextu bonorum ecclesiae, et affines in miseriam incidunt mortemque ejus infamant.

Can. XXXI. De bonis ecclesiae episcopo committendis. — Praecipimus igitur, ut sit episcopus is, qui potestatem habeat bonorum ecclesiae. Ipse enim est, cui concreditae sunt pretiosae hominum animae; quid igitur quod omnia bona ei commissa sunt, ut de iis disponat pro voluntate sua, ut ex iis suppeditet indigentibus per manus presbyterorum et diaconorum cum omni timore Dei et tremore? Ipse [episcopus] etiam sumat ex iis pro necessitate sua, si indigens est in iis, quae ab ipso fratres peregrini eum visitantes postulant, ne iis rebus, quas ab eo expetiverunt, careant. Lex enim Domini praecipit, ut ii qui altari deserviunt, de altari quoque nutriantur; quia milites regis non pugnant contra hostem ejus [i. e. regis] suis stipendiis.

Can. XXXII.³ De iis, qui ludos scenicos frequentant. — Episcopus aut presbyter aut diaconus, qui ludos scenicos frequentat, aut vagatur, aut ebrietati vacat, [hoc facere] desinat; sin minus: segregetur. Subdiaconus et lector et cantor, si haec fecerint, desinant; sin minus: segregentur. Ita etiam laici. — Episcopus aut presbyter aut diaconus, qui [ludos scenicos] frequentantem neque desinentem novit, decenter eum debet prohibere⁴; sin minus: [ipse?] deponatur.⁵

¹ **ⲕⲟ**: Sic etiam in vers. Copt. **ⲓⲉ**: aut, vel, (Tatt.: for?)

² Verba **ⲟⲕⲁⲛⲏ**: **Ⲙⲉⲟ**: caet. etiam in vers. Copt. cum iis, quae sequuntur, conjungenda sunt. In exemplari Graeco vero et in aliis versionibus cum sententia antecedente junguntur.

³ Hic canon multis in locis ab exemplari Graeco nec non ab aliis versionibus discrepat.

⁴ Textus Aeth. hoc loco corruptus esse videtur. Graecus, Syrus et Copt. de eo agunt, qui pecuniam dat foenori. Caeterum haud scio, an textus Aeth. restitutio, quam ego proposui, viris doctis probetur.

⁵ Mirum in modum quatuor sequentes canones, qui in Graecis leguntur, in versione tam Aeth. tam. Copt. desunt.

Can. XXXIII. Episcopum aut presbyterum aut diaconum, qui baptismum haereticorum vel sacrificium eorum adit, deponi jubemus. Quae enim communio est Christo cum Satana? et quae societas fidelibus cum infideli?

Can. XXXIV. *De conditione ejus, qui matrimonium impurum existimat.* — Episcopus aut presbyter aut diaconus aut quisvis ex clericis, qui matrimonio et carnis esu et vini potu abhorret, et id nequaquam temperantiae causa, sed quasi sint turpia, — dum scriptura haec omnia bona esse declarat¹, et Deus masculinum et feminam fecit hominem, — et tali modo blasphematur: desinat; sin minus: deponatur et ex ecclesia discedat. Ita etiam laicus.

Can. XXXV. *De depositione ejus, qui poenitentes non recipit.* — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus eum, qui peccati sui poenitentiam agit, non receperit: deponatur; quoniam dolore afficit cor Domini, dicentis: „Erit gaudium in coelis propter unum peccatorem, qui poenitentiam agit.“

Can. XXXVI. Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus non ederit aliquantum carnis nec biberit modicum vinum diebus festis, et in occulto haec turpia esse censeat et [hoc modo] auctor offensionis populo factus fuerit: deponatur.

Can. XXXVII. Si quis ex clericis deprehensus fuerit, quod in cauponis manducet et bibat: segregetur; nisi [id] factum sit in deversorio propter necessitatem in itinere. — Si quis ex clericis episcopum contumelia affecerit: deponatur. Dicit enim [scriptura]: „Principi populi tui non maledices.“ — Et si quis ex inferioribus clericis presbyterum aut diaconum contumelia affecerit: segregetur. — Et si quis ex clericis surdum aut claudum aut caecum aut pedibus debilitatum irriserit: segregetur. Et ita etiam laicus, qui talia fecit.

Can. XXXVIII. *De episcopo aut presbytero, qui populum non docet cultum Dei.* — Episcopus aut presbyter, qui negligit clerum

¹ Quum omnes codd. **ⲉⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ** praebent, hanc lectionem mutare non ausus sum, quamvis verborum constructio satis sit contorta. Minime vero dubito, quin consentiente Graeco (ἐπιλαβόμενος) nec non versione Copt. (ⲉⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ) illa verba corrupta sint ex **ⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ** (vel potius, quum de una persona agatur: **ⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ**) **ⲉⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ**; dum obli-
viscantur [obliscitur] scripturae (dicentis): omnia esse bona. Revera recensio II. habet **ⲗⲁⲓⲉⲣⲛⲱⲛⲩⲱ**;

et populum eosque non docet officium divinum, segregetur; si vero in negligentia perseveraverit: deponatur.

Can. XXXIX. Si quis episcopus aut presbyter clerici inopia laborantis curam non habuerit neque eum sibi parem habeat, ei suppeditans pro necessitate ejus: segregetur. Si vero in incuria perseveraverit: deponatur, tamquam is, qui occidit fratrem suum.

Can. XL. Si quis vulgaverit libros ab haereticis falso¹ conscriptos eosque in ecclesiam attulerit tamquam sacros libros, ad illaqueandum populum et clerum: deponatur.

Can. XLI. *De clerico, quem convincit populus fornicationis aut alius [delicti].* — Si inter fideles² facta fuerit [adversus clericum] accusatio de fornicatione aut luxuria aut de alio facinore, quod non decet, et eum convicerint: ne amplius sit inter clericos.

Can. XLII. *De abnegatione Christi et de abnegatione dignitatis clericalis.* — Si quis ex clericis propter metum hominum, sive Iudaeorum, sive ethnicorum et haereticorum, abnegaverit: segregetur, si nomen Christi sit, quod abnegavit. Si vero nomen cleri fuerit: deponatur. Quodsi poenitentiam egerit, recipiant eum; sed intret [scil. in ecclesiam, i. e. recipiatur] tamquam laicus.

Can. XLIII. Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus aut quilibet ex clericis manducaverit carnem, in qua est sanguis animae ejus, non mactatam, aut a bestiis morsam, aut morticinum: deponatur, sicut lex de hac re statuit. Quodsi laicus sit: segregetur.

Can. XLIV. Si quis ex clericis deprehensus fuerit jejunasse die Dominica aut die sabbati, praeter sabbatum magnum Paschatis³ tantummodo: deponatur.

Can. XLV. Si quis ex clericis aut laicis ingressus fuerit synagogam Iudaeorum et locum haereticorum ad orandum⁴ — [si] clericus [fuerit]: deponatur; et [si] laicus: segregetur.

¹ Sic etiam Copt. *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ* (in mendacio s. falsitate).

² Sic veritum, codicum lectione retenta. Dubius autem sum, num pro *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*: inter fideles emendare liceat: *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*: adversus (*ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*?) fidelem (Gr. εἰ τις κατηγορεῖται γέννηται κατὰ πίστιν οὐ). Ita etiam Copt. (*ἐξ ὁμολογητοῦ*). Tunc ultima canonis verba vertenda essent: clericus esse (i. e. fieri) non potest (εἰς κλήρον μὴ προαγέσθω).

³ *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*: quod etiam in vers. Copt. additur (*ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*).

⁴ *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*: Sic emendandum censeo pro codicum lectione *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*: quae hic irrepsisse videtur ex eo, quod librarii *ἡ ἐν ὁμολογίᾳ* cum voce sequente (*ἡ ἐν ὁμολογίᾳ*) conjungendum esse falso putabant.

Can. XLVI. De eo, qui hominem percutit, ita ut moriatur, quique vim infert virgini. — Si quis clericus altercatus fuerit cum alio eumque percutiat isque moriatur: deponatur propter duritiem cordis sui. Quodsi laicus fuerit: segregetur. — Si laicus¹ virginem, priusquam est desponsata, deceperit et cum ea cohabitaret: segregetur. Neve aliam ducat, sed maneat cum ea, quam violavit, quamvis sit pauper et nequam [s. despecta?]

Can. XLVII. De eo, qui ordinatur secunda vice. — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus secunda vice ordinationem nactus fuerit: deponatur cum ipse, tum is, qui eum ordinavit; nisi forte certum est, eos ordinatos esse ab haereticis. Minime enim hi, qui ab hominibus huiusmodi baptizati aut ordinati sunt, fideles et clerici esse possunt.

Can. XLVIII. De eo, qui non jejunit jejunium quadragesimae et feriae quartae et sextae. — Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus aut lector aut cantor non jejunaverit in sancta quadragesima et in feria quarta et sexta: deponatur; nisi aegritudo corporis eum impediverit. Quodsi laicus sit: segregetur.

Can. XLIX. Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus aut quilibet ex clericis jejunaverit cum Iudaeis, vel cum iisdem Pascha celebret, vel ab iis dona festi eorum² accipiat, azyma vel huic similia: deponatur. Quodsi laicus sit: segregetur. — Si quis laicus in templum ethnicorum et in templum Iudaeorum oleum et lampades attulerit: segregetur.

Can. L. De eo, qui furatur oleum vel ceram vel [alia] quae ad bona ecclesiae pertinent. — Si quis clericus furatus fuerit ceram ecclesiae vel oleum: segregetur, et retribuat id, quod furatus est, quintuplum.³ — Ex vasis argenteis et vestibus, si paucos dies conspiciuntur⁴, nemo quidquam sibi soli sumat; hoc enim peccatum est. Quodsi vero hoc fecerit: segregent ac puniant eum.⁵

¹ Vox *laicus* (gr. εἰ τις) nonnisi in vers. Aeth. et Copt. invenitur.

² Lectionem አምታ፡በገለ-ሙ፡ recepi, versionem Copt. secutus. Cod. B habet አምታ፡በበገ" dona in festo eorum.

³ Sic etiam versio Coptica (ⲡⲉⲩ ⲡⲉⲓⲕⲱⲃ ⲉ ⲡⲥⲟⲛ.) In Graecis autem legitur: καὶ τὸ ἐπίσεμνον προστίθεται μετ' οὗ λαβέν.

⁴ Verba obscura ለእሙ፡ አስተርአየ፡ኅ"ሙ" quid sibi velint, equidem nescio.

⁵ i. e. segregatione eum puniant. Aethiops reddidit verba Coptica: ሠላምጽጋባይ ፎቃ ማዕ ስሮፎፍ፡፡

Can. LI. De episcopo, quem [criminis] accusarunt. — Quum episcopum [criminis] accusent homines fideles, justi ac probi, necesse est¹ vocent eum ad episcopos. Et si venerit atque peccatum suum etiam confiteatur: corripiant eum et in iudicio decernant adversus eum id quod justum est. Quodsi eum vocaverint, neque advenerit: vocent eum iterum ad episcopos², et duos episcopos ad eum mittant. Si vero iterum non obtemperaverit: vocent eum tertio mittantque ad eum iterum duos episcopos. Si vero non obtemperaverit et aspernatus fuerit [vocationem] neque advenerit: decernant ii, qui congregati sunt, adversus eum id quod juris est, ut ei fiat ut tali, quem convicerunt, propterea quod iudicium effugit³.

*Can. LII. Ne audiant testimonium haeretici adversus episcopum neve audiant testimonium unius.*⁴ — Ne recipiant episcopi testimonium haeretici adversus [alium] episcopum neve recipiant testimonium unius, nam „ore duorum et trium stet omne verbum.“ — Non licet episcopo largiri munus episcopale fratri suo vel filio suo vel propinquis suis; neve ordinet quos [ipse] vult. Non enim est rectum, munus episcopale haereditate nancisci. Neve largiatur bona Dei pro voluntate hominum; nec decet ecclesiam Christi haereditariam reddere. Si vero hoc fecerint et tali modo ordinationem accipiant: sint ad instar ejus, cui [ordinatio] nulla est; ipse vero [qui ordinavit?] in iudicio puniatur. — Qui luscus est, aut qui pede suo claudicat, et dignus est episcopatu: ordinetur; vitium enim corporis eum non polluit, sed vitium

¹ ግብር ወ-አቶ: cf. Copt. ΟΥΔΕΝΕΚΗ ΟΥ ΠΕ.

² Sic textum Aeth. restituendum putavi, inter ግብ: et ጁ inserendo: ኤጲስ፡ቆጵላት፡ወ. Lectio enim codicum ግብ፡ጁ ኤ"ቆ" (vocent eum ad duos episcopos) omnino huic loco repugnat.

³ Aliter Graecus (necnon versiones Syr. et Copt.): μὴ δόξῃ κερδαίνειν φυγοδικῶν. Etiam in rec. II. legitur: ከመ፡ኢይምሰል፡ይርሳሕ፡ (lege ይርሳሕ፡) በዩይዮ፡ተስናን፡ ne videatur utilitatem percipere ex litis (s. iudicii) fuga (Similiter in „Abtelisât“: ወኢይምሰሉ፡አቢዮቱ፡ለአዝብ፡ዘይበቀዮ፡).

⁴ Omnes codd. addunt: ኤጲስ፡ቆጵላት፡ [testimonium unius] episcopi (Versio Copt. habet: ΟΥΝΙΚΤΟC unius fidelis s. Christiani). At vocem istam in textum non recepi, quippequae minime quadret. — Fortasse vero pro ኤ"ቆ" emendare licet: ኤጲስ፡ቆጵላት፡ Tunc necesse est conjungas ኤ"ቆ" cum ኢይትወ", atque veritas: — neque testimonium unius. Episcopi ne recipiant caet.

*Can. LV. Qui librorum novi et veteris [testamenti] in ecclesia recipiendi sint*¹ — Sint omnes hi libri clericis et laicis sancti et honorati; atque hi quidem ex vetere testamento:

Can. LVI. Libri Mosis: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, — Josue, filii Nave, — Judicum, — Ruth, — Regum libri quatuor, quorum primus et secundus unus liber, tertius et quartus [iterum] unus, — duo libri Paralipomenon, — Esrae prior et alter, — unus liber Jobi, — Esther, — Tobith, — Ecclesiastes, — Davidis psalmi CL, — proverbialia Salomonis, — Ecclesiasticus, — canticus canticorum, — XII prophetae minores, — Jesaias, — Jeremias, — Daniel, — Ezechiel. Haec [scripta] docete liberos vestros. Extra illa: sapientia Salomonis, — Judith, — III libri Kufâlê,² — [liber] Jesu, filii Siraci, admodum sapientis. — Deinde etiam [recipiantur] hi libri novae legis: IV evangelia: Matthaei, Marci, Lucae, Joannis, — acta apostolorum, — II epistolae Petri, — III epistolae Joannis, — una epistola Jacobi, — una epistola Judae, — XIV epistolae Pauli, — Abukalamsis i. e. visio Joannis, — II epistolae Clementis.

Can. LVII. De canonibus apostolorum. — Haec quidem vobis praecipimus, o episcopi, de Synodo: si illam auditis, salvi et liberati eritis et pax vobis erit in perpetuum. Si vero non obeditis nec, quae in ea continentur, accipitis, irridebit vos [Deus]³ et erit vobis tristitia inter vos in perpetuum; et postea corripiet vos iudicium, quod vobis debetur propter inobedientiam vestram. Et Deus unicus et filius ejus unigenitus, Jesus Christus, et Spiritus sanctus, creator totius creaturae,

¹ Quum Abyssinis minime constet, qui libri inter biblicos sint habendi, non est admirandum, quemque fere codicem alium exhibere indicem. Plenius de hac re scripsit *Dillmannius* in „Jahrb. der Bibl. Wissensch. von *Ewald*.“ Jahrg. 1853. p. 144 sqq, quo proinde lectorem rejicio. — Praeter indicem, qui hic legitur, alii afferuntur in canonum apostolorum recensione II. nec non in I. et II. recensione „titulorum“ (Abtelisât), quorum tamen alius ab alio dissentit. Ad similitudinem indicis supra allati prope accedit is, qui in libro „*Fetha nagašt*“ (Mscr. bibl. Berol. fol. 10 b α sqq. invenitur.

² Hoc nomine intelligitur liber, qui a Graecis „ἡ λεπτὴ γένεσις“ [liber Jubilaeorum] inscribitur; cujus versionem Aethiopicam edidit *Dillmannius* (Kiliae et Londini 1859).

³ Graecus, quem sequuntur omnes versiones excepta Aethiopica et Coptica, habet καλασθήσεσθε. — Si codicum lectionem retinere velles, necesse est subintelligas vocem „Deus“ (cf. Psalm. II, 4). At secundum vers. Copt. (ⲥⲉⲛⲁⲥⲱⲛⲓ ⲛⲥⲁ ⲑⲏⲓⲛⲟⲩ) equidem emendare maluerim: ⲉⲕⲁⲗⲁⲥⲱⲛⲓ ⲉⲣⲓⲃⲉⲛⲧⲱⲥ („man wird Eurer spotten“).

det vobis, unicuique vestrum, pacem, et adjuvet vos in omni bono: dum non labefactamini; et sitis sine macula, nullum habentes peccatum. Et dignos vos reddat domicilio vitae aeternae, per filium suum, quem diligit, Dominum nostrum Jesum Christum, vivum et salvatorem nostrum, cui [proprie: cui tibi] est gloria cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

Haec est Synodus apostolorum, quam miserunt apostoli per Clementem. — Et gloria [sit] Deo in saecula saeculorum. Amen.

